

AZ ÚJ ANYAKÖNYVI TÖRVÉNY

AZ ÁLLAMI ANYAKÖNYVEKRŐL SZÓLÓ 1894:XXXIII. T.-CZ.
ÉS EZT MÓDOSÍTÓ 1904:XXXVI. T.-CZIKK MAGYARÁZATA,
KIEGÉSZÍTVE AZ ÚJ RENDELETEKKEL.

IRTA

DR DOLENECZ JÓZSEF

ÜGYVÉD.

BUDAPEST, 1905.

A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár kiadása,

VIII., József-körút 74.

LEGRÁDY TESTVÉREK NYOMDÁJA, BUDAPEST.

I. Általános rész.

1. Bevezetés.

Az új törvény célja kettős: az anyakönyvi szervezetnek a községi közigazgatási szervezetbe való beolvasztása és ezzel kapcsolatban az anyakönyvvezetés kitelhető egyszerűsítése. Az ujításra pedig okul szolgált a községi és körjegyzők illetményeinek szabályozása.

A gondolatmenet szerint a községi és körjegyzők fizetésrendezése az államkincstár újabb megterhelésével jár. Ezt részben csökkenteni lehet az által, hogy az anyakönyvvezetési ügyet a községi közigazgatási rendes teendők közzé beillesztik. Az anyakönyvvezetés a községi és körjegyzők és segédjegyzők rendes hivatalos teendői közzé számíttatik, melyért külön javadalmazás nem jár. Ez alapon az eddigi anyakönyvvezetői és helyettesi tiszteletdíjnak megszüntetése folytán az állam által jelenleg az anyakönyvvezetésre fordított költségek túlnyomó részét a jegyzői és segédjegyzői rendes illetmények felemelésére, esetleg a községi közigazgatás támogatására fordíthatják, természetesen legelső sorban arra, hogy a községi közigazgatás szakképzett segéderőkkel láttassék el.

Az ujítás folytán a községi anyakönyvvezetőségekben a községi (kör-) jegyző külön kinevezés nélkül, a hivatali állásánál fogva anyakönyvvezető

és ennek helyettese a rendszeresített segédjegyző. Amde, hogy ezek a községi tisztviselők ezen új rendszer, hivatali hatáskör állandó átruházása folytán, túl ne legyenek terhelve, gondoskodni kellett az anyakönyvi munka kevesbbitéséről. Ezért a most használt körülményes és hosszadalmas jegyzőkönyvi szerkezet félretételével, behozták az egyszerű, *rovatos alakú* anyakönyvvezetési rendszert. Ezenkívül kihagytak több adat bejegyzését, mely eddig kötelező volt, de a mely adatok egész bátran kihagyhatók a nélkül, hogy ez által akár az anyakönyv hitelessége, vagy bizonyító ereje, avagy a köz- és magánérdek biztosítása csorbát szenvedne. Az új törvény ezen kettős célnak megfelelőleg szervezeti és szerkezeti módosításokat tartalmaz.

2. A szervezeti módosítások.

Az új törvény szerint az anyakönyvvezetőknek kettős kathegoriája állott elő. Lesznek ezután I. *kinevezett* anyakönyvvezetők és II. *hivatalból való* anyakönyvvezetők.

Az anyakönyvi hivatalok szerint pedig lesz

a) községi anyakönyvi hivatal;

b) városi anyakönyvi hivatal, a mennyiben az anyakönyvi szervezet úgy a törvényhatósági joggal felruházott, mint a rendezett tanácsú városokban érintetlenül marad s itt az anyakönyvvezetőket és helyetteseket továbbra is a belügyminiszter nevezi ki;

c) a községi hivatalon kívül alakított anyakönyvi kerületi hivatal.

E két utóbbi kathegoriára nézve a régi törvény szervezeti szabályai (1894:XXXIII. t.-cz. 2., 3., 6., 7., 8. és 11. §§-ai) továbbra is érvényben maradnak.

Amde ezekre a kinevezés útján betöltendő anyakönyvi hivatalokra nézve is a *külön anyakönyvi*

felügyelői intézmény megszűnik. Ezt a felügyeletet kivétel nélkül minden anyakönyvi hivatalra nézve ezután a *közvetlen felügyelő* hatóság gyakorolja, a mint az 1894:XXXIII., t.-cz. 14. §-ban ez fel van sorolva. Az anyakönyvvezetésnek a községi közigazgatási szervezettel való közvetlen kapcsolatba hozatalát elősegíti, hogy az anyakönyvi felügyelet gyakorlása a *főszolgabírákra*, a községi közigazgatás közvetlen ellenőrzőjére van ruházva.

Továbbá úgy a községi, mint a városi anyakönyvvezetők hatásköre általában kiterjesztetett a *házasságkötésnél* való közreműködésre és a *házassági* anyakönyvvezetésre is, azzal az egyetlen kivétellel, hogy a ki 24-ik évét be nem töltötte, az csak születési és halotti anyakönyvek vezetésére jogosult.

A régi törvénynek fentebb említett szervezeti rendelkezéseit, a községi anyakönyvvezetőségekre vonatkozó részben az új törvény hatályon kívül helyezi. Mert ezután a községi anyakönyvi kerületeket nem kell újonnan szervezni. A mennyiben minden községi és körjegyzői hivatal a hatósági területére nézve, egy-egy anyakönyvi kerületet alkot, mely a jegyzőség székhelyéről lesz elnevezve. A kerület, a székhely és az elnevezés ezzel már megadva van. Az anyakönyvvezetőt sem kell külön kinevezni, mert az új törvény általános szabályul kimondta, hogy a jegyző az anyakönyvvezető és ennek helyettese a segédjegyző. Ha ilyen nincs, akkor a *főispán* nevezi ki a helyettet. Ez a főispán által való kinevezés szintén szervezeti ujtás. Ez a főispán által kinevezett *nem segédjegyző* anyakönyvvezető-helyettes kap külön tiszteletdíjat, még ha különben a község hivatali kötelékében áll is. Mert a fizetésrendezés útján nyújtott rekompenzáció csak a jegyzőre és rendszeresített állásu segédjegyzőre terjed ki. Ez utóbbiak által a községi anyakönyvvezetői

teendők díjtalan ellátása a fizetésrendezésben nyeri egyenértékét. De a többi községi tisztviselőkre ez nem áll.

Az új törvény czélja az anyakönyvi funkcióknak a községi közigazgatási szervezetbe való minél teljesebb beolvasztása lévén, szabály, hogy a hol segédjegyzői állás van, a segédjegyző hivatalánál fogva legyen az anyakönyvvezető helyettese. Csak ha segédjegyző nincs, kivételesen nevezhet ki a főispán nem segédjegyző községi alkalmazottakat, vagy községi hivatali köteléken kívül álló és a törvényben meghatározott minősítéssel bíró férfiakat. Ámde ezen kivételes esetek száma még lehetőleg apasztatik is. Mert az eddig fennállott 3913 községi anyakönyvvezető-helyettes között 1829 a segédjegyzők száma. Ezenkívül helyettesül van alkalmazva 90 községi jegyző, 566 községi irnok. A törvény szerint kilátásba van helyezve az állami segély ahhoz, hogy a hol szükségesnek mutatkozik, segédjegyzői állásokat rendszeresítsenek, vagy a rendszerített segédjegyzői állásokat szaporítsák. E szerint a községi közigazgatás mintegy állami segélylyel, szakképzett segéderővel gyarapodik, mely a többi közigazgatás ügyekre nézve is nagy előnnyel fog járni.

Továbbá ha több jegyző van a községi szervezeti szabályrendeletben fogják megjelölni, hogy a több önálló hatáskörű jegyző közül melyik az anyakönyvvezető. De ezek közül az önálló jegyzők közül is lehet helyettést kijelölni. Sőt több helyettes anyakönyvvezető kijelölése is meg van engedve, ha van több jegyző vagy segédjegyző abban a hivatalban. Arra nézve, hogy ki vagy kik legyenek anyakönyvvezető-helyettesek a jegyzők avagy a rendszeresített álláson alkalmazott segédjegyzők közül, nagy községekben a képviselőtestület, a körjegyzőségekben pedig a szövetkezett községek egyetemét

illeti meg a határozás joga. Ezzel az ujitással tehát a képviselőtestületek hatásköre kibővül.

Ezektől az új törvény szervezeti intézkedéseitől általában üdvös eredményeket várhatunk a községi igazgatás javulására, tökélesedésére nézve. Nagy előny már az is egymagában, hogy a községi közigazgatással szerves kapcsolatba hozatik az anyakönyvvezetés s e szerint a születések, házasságok és halálesetek vagyis a községi tagok legfontosabb életmozzanatainak közhitelű nyilvántartása és tanúsítása mintegy a községi közigazgatás rendes feladatai közzé van felvéve. És ez valóban a legtermészetesebb is, mert a személyi állapotok nyilvántartása úgy a közigazgatás helyes ügyvitele, mint a közönség kényelmi és takarékosági érdekeinek szempontjából csak ott vezethető czélszerűen, hol az emberek születnek, házasulnak és elhalnak, vagyis a községben. A községi közigazgatás keretében a polgár ezután minden életviszonyára nézve megtalálja a közhatóságot. Ez különben mintegy ujjmutatás községi közigazgatásunk közel jövőben várható erős, egészséges szervezete, kialakulásának irányára nézve.

És erre a hatósági terület kibővítésére a mi községi szervezetünk megérett. Immár aggodalom és fennakadás nélkül olvaszthatjuk abba az anyakönyvvezetői intézményt, melyet eddig a községi hivatalnokok külön megbízás folytán teljesítettek.

De már eddig is a 4787 községi anyakönyvi kerület közül csak 468 kerületben nem volt a községi jegyző anyakönyvvezető. Mert kezdettől fogva az volt a cél, hogy első sorban a községi előljáróság tagjai közül kell kinevezni az anyakönyvvezetőket. Tehát ezen állami külön megbízás folytán is a túlnyomó részben már eddig is a községi és körjegyzők voltak az anyakönyvvezetők. Ezek közel tíz esztendei derekas és általában érdemleges kifogás alá

nem eső működésökkel oszlatták el azokat az aggodalmakat, a melyeket az állami anyakönyvi intézmény behozatala alkalmával — többnyire politikai okokból — a községi jegyzők személyi megbízhatósága és képessége tekintetéből felhoztak. Azóta az anyakönyvi intézmény is tökélesedett, fejlesztetett, valamint a községi és körjegyzők hivatali minősítését is emelték. Ugy, hogy a községi és körjegyzők ma sokkal magasabb elméleti képzettséggel, iskolázottsággal bírnak, mint a képesítésnek az a foka, melyet úgy a régi, mint az új törvény a hivatali köteleken kívül álló anyakönyvvezetőktől követel. Épen azért a községi és körjegyzők, mint anyakönyvvezetők valamint a segédjegyzők, mint helyettesek hatósági körét általában kiterjesztették *mind a három anyakönyvvezetésre*. Mert a személyi megbízhatóság és képesség tekintetében feleslegesnek bizonyult az óvatosság, melynek alapján eddig a házassági anyakönyvvezetéssel és a házasságkötéseknél polgári tisztviselői minőségben közreműködéssel való megbízatás átruházása körül különbségeket tettek.

Ritka esetek közzé fog tartozni, hogy a községi hivatalon kívül belügyminisztertől való kinevezéshez kötött anyakönyvi hivatalt rendszeresítse-
nek. A nagyközségek és körjegyzőségek összes száma jelenleg 4541. Ezek közül csak 468 községben nem jegyző az anyakönyvvezető. Ezekben most hivatalból a jegyző lesz az anyakönyvvezető és így csak 246 anyakönyvi kerület marad, melyre nézve a beosztás tekintetében intézkedni kell, vagy akként, hogy a szomszédos anyakönyvi kerületbe beosztásának, vagy állami segítséggel az anyakönyvi kerület székhelye nagyközséggé avagy a hatósági területe közjegyzőséggé alakíttassék át. Ez utóbbi változás már azzal is meg van könnyítve, hogy a 246 átalakításra váró anyakönyvi kerület

közül több, mint százban ez idő szerint is állami segélylyel dotált úgynevezett kihelyezett segédjegyző az anyakönyvvezető.

Az új törvénynek a községi közigazgatás fejlesztésére, tökéletesítésére való jótékony kihatását abban lehet összefoglalni, hogy a községi közigazgatási hatósági kör kibővül a személyi állapotok nyilvántartásával és tanusításával; elő van mozdítva állami segélylyel a nagyközséggé és a körjegyzőséggé alakulás, melylyel igen számos helyi érdek lehet kielégíteni; a községi hivatal ugyancsak állami segélylyel szakképzett munkaerővel gyarapodik. Körülbelül 2 millió korona lesz ezen a czímen a községi közigazgatási czélokra fordítható.

3. A szerkezeti módosítások.

Az új törvény a munkában és időben való megtakarítás végett, az egyszerűsítés céljából a mostani nehezkesebb és körülményesebb (német módszer) jegyzőkönyvi alak félretételével a régi egyházi anyakönyvek példájára *a rovatos mintát* hozza be és az eddig kötelező *adatok* bejegyzéseiből némelyeket *kihagy*. Az anyakönyvek ezután inkább az iktató-könyvekhez hasonlítanak. Ez pedig a hitelességből mit sem von le. Így a hitelesség tekintetében például minő nagy érdekek fűződnek a telekkönyvi iktató-könyvekhez, hisz a rangsorozatot a kielégítési elsőbbséget egyenesen az iktatószám adja meg.

A rovatos minta sokkal könnyebben áttekinthető, kisebb teret foglal el, mert míg a mai rendszer mellett egy 600 oldalas anyakönyvbe csak hatszáz születési, halálozási esetet és csak 300 házasságkötés megtörténtét lehet bevezetni; addig egy rovatos alakú 600 oldalas születési és halotti könyvbe 1800 eset, s a házassági anyakönyvbe 900 eset beírható.

Nevezetes újítás az anyakönyvi kivonatokra

nézve, hogy eltörölték a mostani törvénynek azt a feltétlen rendelkezését, hogy az anyakönyvi kivonat szó szerint egyezzen az anyakönyvi bejegyzéssel. Az új törvény szerint az anyakönyvi kivonatnak *tartalmitlag* egyeznie kell az anyakönyvi bejegyzéssel. A kiigazított anyakönyvi bejegyzésről készített kivonat a kiigazított tartalmat tünteti fel.

Ujjonnan szabályoztatik a közigazgatási hatóság és a bíróság által követendő eljárás az anyakönyvvezető aláírásával, *lezárt anyakönyvi bejegyzés kiigazítása* körül. Ezután az érdekeltek csak a másodfoku felügyelő hatóság határozata után fordulhatnak a királyi járásbíróshoz.

A szerkezeti módosításokkal tüzetesen foglalkozunk könyvünk különös részében, amint következik.

II. Különös rész.

A RÉGI TÖRVÉNY ÉS NOVELLÁJA.

Az 1894: XXXIII. t.-cz.

I. RÉSZ.

Általános határozatok.

Az állami anyakönyvekről.

1. §. A születések, házasságok és halálesetek közhitelü nyilvántartására és tanusítására kizárólag az arra hivatott közegek által vezetett állami anyakönyvek szolgálnak.

Jegyzet. Életbe lépett 1895. okt. 1. a miniszterelnök által, 1895. évi június 29-én tartott minisztertanács határozata alapján, ugyane napról 2020. sz. a. kiadott rendelet értelmében.

2. és 3. §§. *(helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 1. és 24. §§.) Minden nagyközség és közigjegyzőség egy-egy anyakönyvi kerületet alkot, melynek székhelye a községi (kőr-) jegyző székhelye.*

Kivételes esetekben a belügyminiszter eltérőleg intézkedhetik. (1904:XXXVI. t.-cz. 1. §.)

Jegyzet. Jelenleg 26 oly puszta és telep van, mely ugyanazon közigazgatási járás más községéhez, 53 község, 35 puszta és telep, mely ugyanazon vármegyének más járásbeli községéhez, 9 község, 7 puszta és telep, mely más vármegyebeli községhez, 2 község, mely törvényhatósági joggal felruházott városhoz és 26 község, 3 puszta és telep, mely rendezett tanácsú városhoz van csatolva anyakönyvi tekintetben. Erre, valamint az egyházi beosztására való tekintettel, *kivételesen* ez után is előfordulhat, hogy községi (kőr) jegyzői székhelyen kívül szükséges külön anyakönyvi kerületet fölláítani.

Oly községi anyakönyvi kerületeket, melyek nem alkotnak egyuttal jegyzőséget, a szomszédos anyakönyvi kerületbe vagy kerületekbe kell beolvasztani, illetőleg — a mennyiben úgy a községi, mint az anyakönyvi igazgatás szempontjából kívánatosnak mutatkoznék — nagyközséggé vagy körjegyzőséggé kell átalakítani.

Felhatalmaztatik a belügyminiszter, hogy az utóbbi esetben az átalakulást államsegélylyel is előmozdithassa. (1904:XXXVI. t.-cz. 24.)

Jegyzet: Az új törvény az 1894: XXXIII. t.-cz.-nek az anyakönyvi kerületek alakításáról intézkedő 2. és 3. §-ait csak a községi anyakönyvvezetőségre vonatkozó részében helyezte hatályon kívül. Amennyiben tehát *kivételesen* a nagyközségi és körjegyzőségi székhelyen kívül szükséges külön anyakönyvi kerületet fölállítani, erre nézve továbbra is érvényben marad a régi törvény intézkedése, mely így hangzik.

2. §. Az állami anyakönyvek vezetése külön e célra alakított kerületek szerint meghatározott székhelyen történik.

3. §. Az anyakönyvi kerületeket, elnevezésüket és székhelyüket, valamint az e tekintetben szükséges minden változtatást — az illető törvényhatóság közigazgatási bizottságának meghallgatásával — a belügyminiszter állapítja meg.

Különböző törvényhatóságok területén fekvő községek vagy csatolt puszták egy anyakönyvi kerületbe rendszerint nem csoportosíthatók.

Kivételes esetekben a belügyminiszter eltérőleg intézkedik.

4. §. Minden anyakönyvi kerületben egy anyakönyvvezető és ha a szükség úgy kívánja, egy vagy több helyettes alkalmazandó.

A helyettes csak az anyakönyvvezető akadályoztatása esetén van jogosítva eljárni.

A helyettes saját nevében és saját felelősségére jár el.

5., 6., 7. és 8. §§., valamint az előbbi szakasz utolsó bekezdése (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 23. és 26. §§.) Községi anyakönyvi kerületekben a községi (kör-) jegyző az anyakönyvvezető s a rendszeresített álláson alkalmazott segédjegyző (jegyzősegéd, aljegyző) az anyakönyvvezető helyettes.

Oly községben, a melyben több önálló hatáskörrel bíró jegyzői állás van rendszeresítve, ezek közül az anyakönyvvezetőt a község szervezeti szabályrendelete jelöli meg.

Ott, hol több önálló hatáskörű jegyzői vagy több segédjegyzői (jegyzősegédi, aljegyzői) állás van rendszeresítve, a szükséghez képest több anyakönyvvezető-helyettes is lehet. Ily helyeken azt, hogy a jelzett községi tisztviselők közül ki vagy kik legyenek az anyakönyvvezető-helyettesek, a képviselőtestület, illetőleg körjegyzőségekben a szövetséget kötött községek képviselőtestületeinek egyeteme határozza meg. (1904:XXXVI. t.-cz. 2. §.)

Jegyzet. Minden községi (kör-)jegyző eguttal ezen állásánál fogva anyakönyvvezető s a rendszeresített álláson alkalmazott segédjegyző a helyettese. Községi (kör-)jegyző alatt minden néven nevezett önálló hatáskörű, rendes jegyzőket kell érteni, kik az 1886: XXII. t.-cz. 63. §-a értelmében a községi előljárásának tagjai s a kiknek állása az 1883: I. t.-cz. 6. §.; 1900: XX. t.-cz. 3. §-ban előírt minősítéshez van kötve. A hol több ilyen jegyző van, azok közül a községi szervezeti szabályzat jelöli meg, hogy ki legyen anyakönyvvezető. A többi esetleg helyettes lehet. De a rendszerinti helyettes a rendszeresített álláson levő, életfogytiglan megválasztott segédjegyző. Erre nézve nem a különféle elnevezés az irányadó, hanem az, hogy az illető *tényleg segédjegyzői hivatást töltson be* és a kinek fizetési minimuma az 1904: XXI. t.-cz. 1. §-ában van megállapítva. Ha több ilyen segédjegyző van, ezek közül esetleg egyet vagy többet jelölhet ki a képviselőtestület, illetőleg a körjegyzőségekben a szövetséget kötött községek egyeteme. Ez irányban nehézség nincs.

Ott, hol a 2. §. szerint az anyakönyvvezető helyettesítésére hivatott községi tisztviselő nincsen, a szükséghez képest a belügyminiszter előzetes engedélye mellett anyakönyvvezető-helyettes alkalmazható, a kit a főispán nevez ki.

Ily anyakönyvvezető-helyettesek részére a belügyminiszter az államkincstár terhére tiszteletdíjat állapít meg.

A kinevezés erkölcsi megbízhatóság hiánya, továbbá hanyagság vagy rendetlenség miatt, nem különben szervezeti változás esetén is bármikor visszavonható. (1904:XXXVI. t.-cz. 3. §.)

A 3. §. első bekezdésében jelzett anyakönyvi kerületekben a jelen törvény életbeléptekor alkalmazva levő anyakönyvvezető-helyettesek megbízása és tiszteletdíja a 3. §. utolsó bekezdésében megjelölt korlátok között érintetlenül marad.

Községi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesé csak az nevezhető ki, a ki

a) magyar állampolgár;

b) legalább 20 éves;

c) a gymnázium, reál- vagy polgári iskola hat osztályát elvégezte, avagy egyenrendű katonai tanulmányt vagy kereskedelmi iskolát végzett, vagy tanítói oklevéllel bír;

d) büntett vagy vétség miatt vád alá helyezve, vagy általában szabadságvesztésbüntetés alatt nincs, nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt elítélve nem volt, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt nem áll s erkölcsi tekintetben alapos kifogás alá nem esik;

e) csőd vagy gondnokság alatt nem áll és kiskorúsága nincs meghosszabbítva.

A belügyminiszter szükség esetén a c) pontban megszabott kellékek alól felmentést adhat. (1904: XXXVI. t.-cz. 4. §.)

Jegyzet. Anyakönyvvezető helyettesek kinevezésére csakis oly anyakönyvi kerületekben lehet szó, a melyekben segédjegyzői állás nincs szervezve. Itt a községi hivatali teendőkön kívül állók köréből mérsékelt díjazás mellett az itteni helyi és személyi viszonyokkal közvetlenül ismerős főispán nevezi ki a községi anyakönyvvezető-helyetteseket. De mivel ezekben a községekben a legegyszerűbb életviszonyokra lehet következtetni, ezért a törvény a belügyminisztert felhatalmazta arra, hogy a hat osztályú elméleti képzettséget kivételes esetekben elengedhesse.

A vád alá helyezés alatt érteni kell a vádtanácsnak vagy a kir. ítéletábrának vád alá helyező végzéseit vagy pedig a közvetlen idézést a főtárgyalásra. (1896: XXXIII. t.-cz. 266., 272., 281. §.)

Az anyakönyvvezető hatásköre úgy a városi, mint a községi anyakönyvi kerületekben a házasságkötéseknél polgári tisztviselői minőségben való

közreműködésre és a házassági anyakönyv vezetésére is kiterjed.

Községi anyakönyvi kerületekben ez a hatáskör az anyakönyvvezető-helyettest csak az esetben illeti meg, ha legalább 24 éves. Ezen életkoron alul az anyakönyvvezető-helyettes csak a születési és halotti anyakönyvek vezetésére jogosult mindaddig, míg 24. életévét be nem tölti. (1904:XXXVI. t.-cz. 5. §.)

Azok a városi anyakönyvvezetők s mindazon anyakönyvvezető-helyettesek, kik nem viselnek egyidejűleg más közhivatalt is, működésük megkezdésekor az anyakönyvi közvetlen felügyelő hatóság előtt esküt, illetőleg ünnepélyes fogadalmat tesznek.

Mindezek a hatáskörükbe tartozó teendőkre nézve közhivatalnokoknak tekintetnek. (1904:XXXVI. t.-cz. 6. §.)

Az 1894:XXXIII. t.-czikknek, valamint a jelen törvénynek az anyakönyvvezetőre vonatkozó rendelkezései a jelen törvényben tett kivételekkel az anyakönyvvezető-helyettesekre is kiterjednek. (1904:XXXVI. t.-cz. 7. §.)

Azon községi anyakönyvi kerületekben, melyekben a törvény életbeléptekor nem községi (kör-) jegyző az anyakönyvvezető, vagy nem az ott esetleg rendszeresítve levő segédjegyzői (jegyzősegédi, aljegyzői) álláson alkalmazott egyén az anyakönyvvezető-helyettes, a tiszteletdíj mellett alkalmazott anyakönyvvezetők és helyettesek alkalmaztatásukban eddigi tiszteletdíjuk fentartása mellett átmenetileg kivételesen meghagyhatók. (1904:XXXVI. t.-cz. 23. §.)

Jegyzet: Az új törvény az 1894:XXXIII. t.-cz. 6., 7., 8. §-ait csak a községi anyakönyvvezetőségre vonatkozólag helyezte hatályon kívül. Ellenben a régi törvény szabályai ezután is alkalmazást nyernek a Budapest székesfőváros, a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok, valamint a nagyközségi és

körjegyzőségi *székhelyen kívül*, szükség esetében külön, *kivételesen* alkotott kerület anyakönyvi hivatalaira vonatkozólag. Ezeket a szakaszokat ide írjuk:

6. §. Az anyakönyvvezetőt a székhely szerint illetékes közigazgatási bizottság meghallgatásával a belügyminiszter nevezi ki.

Ugyancsak a közigazgatási bizottság meghallgatásával nevezi ki a belügyminiszter azokat az anyakönyvvezetőket, a kik a házassági anyakönyveket vezetik és a házasságkötésnél közreműködnek.

A kinevezés kisebb fokú hanyagság, rendetlenség vagy erkölcsi megbízhatóság hiánya, ugyszintén szervezeti változás esetében is visszavonható.

7. §. Anyakönyvvezetők első sorban: a székesfővárosban a kerületi előljáróságok tagjai, a törvényhatósági joggal felruházott városokban a városi tisztviselők, rendezett tanácsú városban az előljárók közül nevezendők ki. Kivételes esetekben a járási főszolgabíró is kinevezhető. Mindezen köztisztviselők a kinevezést elfogadni kötelesek.

8. §. A hol azt a viszonyok indokoltá teszik, a 7. §-ban említett hivatali kötelességben nem álló más egyén is kinevezhető anyakönyvvezetőnek, ha:

a) magyar állampolgár;

b) legalább 24 éves, gondnokság vagy csőd alatt nem áll és kiskorúsága meghoszabbitva nincs;

c) gymnasium, reáltanoda vagy polgári iskola hat osztályát avagy egyenrendű katonai tanfolyamot vagy kereskedelmi iskolát végzett, vagy tanítói oklevéllel bír, vagy pedig, ha ezen minősítéssel nem bír is, de oly hivatalt vagy állást visel, mely az itt felsorolt képesítések valamelyikéhez van kötve;

d) büntett vagy vétség miatt vád alá helyezve vagy általában szabadságvesztés büntetése alatt nincs, nyereségvággyból eredő büntett vagy vétség miatt elítélve nem volt, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt nem áll s erkölcsi tekintetben alapos kifogás alá nem esik.

A belügyminiszter külön anyakönyvi hivatalokat is létesíthet és az ilyen hivatalhoz az anyakönyvvezetőt és a segédszemélyzetet kinevezi.

9. §. Lelkész (rabbi) nem nevezhető ki anyakönyvvezetővé vagy helyettesévé.

10. §. Ha úgy az anyakönyvvezető, mint helyettese kötelessége teljesítésében ideiglenesen akadályozva van, vagy a két állás egy időben üresedik meg, a főispán az elkerülhetlen szükséges idejére valamely szomszéd kerület anyakönyvvezetőjét vagy helyettesét bizthatja meg azzal, hogy az illető anyakönyvi kerület székhelyén az anyakönyvvezetői teendőket ideiglenesen végezze.

Az anyakönyvvezető a saját személyére, házastársára, gyermekeire vagy szüleire vonatkozó anyakönyvvezetői teendőket maga nem végezheti.

Oly kerületben, a melyben helyettes kinevezve nem lett, a belügyminiszter az előbbi bekezdésben foglalt teendők ellátásával valamelyik szomszéd kerület anyakönyvvezetőjét bizza meg.

11. §. *(hatályon kívül helyezettett a községi és körjegyzőségi székhelyen.)*

Jegyzet: Az új törvény az 1894: XXXIII. t.-cz. 11. §-át csak a községi anyakönyvvezetőségre vonatkozólag helyezte hatályon kívül. Elenben ebben a szakaszban foglalt tiszteletdíjakról való rendelkezés a községi és körjegyzői székhelyeken kívül eső anyakönyvi hivatalokra nézve továbbra is érvényben marad. Ez a szakasz így hangzik:

11. §. Egyes anyakönyvvezetők részére, figyelemmel az anyakönyvi kivonatok után járó díjakból huzott jövedelem nagyságára, valamint az anyakönyvvezető esetleges főhivatalával egybekötött javadalmazás menységére, a belügyminiszter az államkinestár terhére tiszteletdíjat állapíthat meg:

12. §. *(hatályon kívül helyezettett.)*

13. §. Az anyakönyvvezető felelős a hatáskörébe tartozó teendők pontos, szabályszerű és ezen törvénynek megfelelő teljesítéseért.

14. §. Az anyakönyvvezető működésére felügyel:

a) Budapest székesfővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban közvetlenül a polgármester, felsőbb fokon a belügyminiszter;

b) rendezett tanácsú városokban, az esetben is, ha más községgel együtt képeznek egy anyakönyvi kerületet, közvetlenül a polgármester, másodfokon az alispán, felsőbb fokon a belügyminiszter, ha pedig a polgármester az anyakönyvvezető, közvetlenül az alispán, felsőbb fokon a belügyminiszter;

c) nagy- és kisközségekben közvetlenül az anyakönyvi kerület székhelyén illetékes járási főszolgabíró, másodfokon az alispán, harmadfokon a belügyminiszter.

A felügyelő hatóság az anyakönyvvezetővel és helyettesével szemben kisebb fokú hanyagság vagy rendetlenség esetében az illető meghallgatásával, azonban felebbezés kizárásával, annyszor, a mennyiszor, 20 koronáig terjedhető rendbirságot alkalmazhat.

15. §. *(helyébe az 1904:XXXVI. t.-cz. 8. §-a.)*
Az 1894:XXVIII. t.-cz. 15. §-a alapján szervezeti anyakönyvi felügyelői állások megszüntetettek.
(1904. XXXVI. t.-cz. 8. §.)

Az állami anyakönyvi felügyelők rendelkezési állapotba helyeztetnek s az esetre, ha 1905. évi augusztus hó 31-ig más megfelelő álláson alkalmazhatók nem lennének, az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjazásáról szóló 1885:XI. t.-cz. rendelkezései alá esnek. (1904:XXXVI. t.-cz. 25. §.)

16. §. Azok az anyakönyvvezetők, kik állami, törvényhatósági vagy községi hivatali kötelekben is állanak, a főhivatalukra nézve irányadó fegyelmi szabályok rendelkezései alá esnek. Azon anyakönyvvezetőkre, kik a fentebb jelzett hivatali kötelekben nem állanak, fegyelmi tekintetben az 1886. évi XXIII. t.-cz. nyer megfelelő alkalmazást.

17. §. Minden születés és haláleset azon anyakönyvvezetőnél jelentendő be és az által tartandó nyilván, kinek kerületében előfordult.

Vasuton, hajón történt születés és halálozás a kiszállás, illetőleg kiszállítás helyén illetékes anyakönyvvezetőnél jelentendő be s az által tartandó nyilván.

18. §. Ha valamely születés vagy haláleset bejelentése három napon túl terjedő késedelemmel történik, az anyakönyvvezető ezt a 14-ik §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóságnak bejelenti. A bejegyzés a tényállás kinyomozása után csak ezen hatóság engedélyével foganatosítható. A nyomozás költségeit az viseli, a ki a bejelentést kellő

időben meg nem tette. Behajthatlanság esetében, valamint akkor is, ha a bejelentés elmulasztása vétlennek bizonyult, a nyomozás költségei az állam terhére esnek.

19. §. (helyébe az 1904:XXXVI. t.-cz. 17. §-a.)
Ha az anyakönyvvezető az 1894:XXXIII. t.-cz. 60. §-ában foglalt eseteken kívül a hatáskörébe tartozó valamely cselekményt megtagad, az érdekelt fél akár közvetlenül, akár az anyakönyvvezető útján az anyakönyvi közvetlen felügyelő hatóságnál (polgármester, főszolgabíró) panaszt tehet.

A felügyelő hatóság határozata ellen fokozatos felebbvitelnek van helye.

20. §. Minden anyakönyvvezető a születésekről és halálesetekről, a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel, az 5. (helyébe lépett 1904:XXXIV. t.-cz. 5. §.) és 6. §§ alapján megbízott anyakönyvvezető pedig a házasságokról is, külön-külön, bekötött, lapszámozott, zsinórral átfűzött és a törvényhatóság első tisztviselőjének hitelesítésével s a zsinór végére helyezett pecsétjével ellátott anyakönyvet köteles az állam nyelvén vezetni, még pedig egy első és egy második példányban.

Ezen kívül mindhárom anyakönyvhöz külön betűrendes tartalomjegyzék is vezetendő.

Ily tartalomjegyzék minden tíz évről is szerkesztendő.

21. és 22. §§. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 12. és 13. §§.) *Az anyakönyvi bejegyzést a megjelentek előtt fel kell olvasni s az azok által értett nyelven meg kell magyarázni.*

A születési és halotti anyakönyvi bejegyzést az anyakönyvvezető és a bejelentő, a házasságit az anyakönyvvezető, a házasuló felek s a tanúk aláírják.

Ha a most említett felek írni nem tudnak vagy nem képesek, aláírás helyett kézjegyet tesznek.

Ha ugyanezek a bejegyzés aláírását megtugadják, ez megjegyzésképpen a bejegyzésben megemlítendő.

Írásbeli bejelentés, jegyzőkönyv, hivatalos közlés vagy hatósági meghagyás alapján történő bejegyzésnek az anyakönyvezés tárgyát képező adatokon kívül tartalmaznia kell:

a) a bejegyzés idejét;
b) a bejegyzés alapját képező iratra való hivatkozást;

c) az eljáró anyakönyvvezető aláírását. (1894. XXXVI. t.-cz. 12. §.)

Jegyzet: Az új rovatos mintájú anyakönyvekben a születési és halotti bejegyzéseknél a bejelentő felek külön megnevezve nem lesznek; sem az anyakönyvi cselekménynél megjelentek személyazonosságáról szerzet meggyőződés, sem az a körülmény, hogy az anyakönyvvezető a bejegyzést a megjelenteknek felolvastassa a szükséghez képest megmagyarázta, s hogy a megjelentek a bejegyzést helybenhagyták és aláírták, felemlítve nem lesz. Az írásbeli bejelentéseknél, valamint a születési és elhalálozási anyakönyveknél a bejegyzés helyét szintén felemlíteni nem kell. Mindezen körülmények és adatok kihagyása a kitelhető egyszerűsítés végett történt; a nélkül, hogy a hitelesség, vagy a köz- vagy magánérdek csorbát szenvedne. A lényeges dolog az, hogy a bejelentett személyazonossága megállapíttassék és hogy a bejegyzés felolvastassék és megmagyaráztassék, vagyis, hogy ez *tényleg megtörténjék*. Aztán, hogy megtörtént, az anyakönyvbe még fel is jegyezni, felesleges. A bejelentő nevének kitiüntetésszerű bejegyzése is felesleges, hisz ott van az aláírása, vagy kézjegye, avagy ha az aláírást megtagadja, — az anyakönyvvezető megjegyzése. Épen így felesleges a születési és halotti anyakönyvekben a bejegyzés helyének megjelölése, mert a bejegyzés ezekbe az anyakönyvekbe mindenkor az anyakönyvvezető *székhelyén* történik.

A bejegyzés az anyakönyv első példányában folyószám alatt történik. A megengedhető szokásos rövidítések rendeletileg állapíttatnak meg. Az üresen hagyott rovatokban az adatok helyét át kell húzni.

A bejegyzés aláírása előtt a szükséges helyesbítést a megjegyzés rovatban kell megtenni. A he-

lyesbités törlés, vakarás, felülírás, vagy a rovatok közé való beékelés által nem történhetik. Az utólagos bejegyzések, valamint a kiigazítások (18. §.) az erre rendelt rovatban vezetettek be. (1904: XXXVI. t.-cz. 13. §.)

23. §. Az anyakönyvvezető köteles a felek szóbeli vagy írásbeli bejelentésének helyességéről, ha abban kételkedni oka van, alkalmas módon meggyőződést szerezni.

24. §. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 14. §.) Minden bejegyzést az anyakönyv másodpéldányába is be kell jegyezni.

Az anyakönyvvezető az év végén az anyakönyvek első és másodpéldányát az azokban foglalt alapbejegyzések számának feltüntetése mellett lezárja, a másodpéldányt hitelesíti s ezt az 1894:XXXIII. t.-cz. 14. §-ában megjelölt közvetlen felügyelő hatóságnak átvizsgálás végett legkésőbb a következő év január hó 15-ig bemutatja.

Az átvizsgált másodpéldány a törvényhatóság levéltárába helyeztetik el.

25. §. Az anyakönyv első példánya az anyakönyvvezető őrizete alatt marad.

26. §. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 15. §.) Minden oly bejegyzésről, mely az anyakönyv első példányában a másodpéldány beszolgáltatása után történik, hiteles másolatot kell készíteni s azt megőrzés végett a törvényhatóság levéltárába beszolgáltatni.

27. §. Ha az anyakönyv egyik példánya teljesen veszendőbe megy vagy használhatatlanná válik, az a másik példányról veendő s az illető törvényhatóság első tisztviselője által hitelesítendő másolatot pótoltatik.

Ha mindkét példány veszendőbe megy, vagy használhatatlanná válik, az anyakönyvet a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóság elnökelete alatt az anyakönyvvezetőből és a községi elől-

járóság tagjaiból alakított bizottság az általa kinyomozott adatok alapján újból összeállítja és egy hónapig közszemlére kiteszi.

Az újból összeállított anyakönyvet, a mennyiben a közszemlére kitétel ideje alatt felszólamlások be nem adatnak, a felügyelő hatóság, a mennyiben felszólamlások adatnak be, ezek elbírálása után és az elbírálás eredményéhez képest a kir. járásbiróság zárja le és hitelesíti.

A közigazgatási eljárást a belügyi, a bírósági eljárást az igazságügyi miniszter rendeleti úton szabályozza.

28. §. A jelen törvény értelmében szabályszerűen vezetett anyakönyvek közokiratok. Azon tényeket, melyeknek tanusítására rendelvek, a melyek bennök fel vannak jegyezve, bizonyítják mindaddig, míg a hamisítás, a bejegyzés téves volta, vagy ama bejelentések helytelensége, melyek alapján a bejegyzés történt, be nincs bizonyítva.

Ugyanily bizonyító erővel bírnak azon kivonatok is, melyeket az anyakönyvvezető vagy az illető törvényhatósági levéltárnok az anyakönyv első, illetőleg másodpéldányával megegyezőnek elismer s ennek igazolásául aláírásával és pecsétjével ellát.

29. §. *(helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 16. §.) Az anyakönyvi kivonatnak tartalmilag egyeznie kell az anyakönyvi bejegyzéssel.*

A küigazított anyakönyvi bejegyzésről készített kivonat a küigazított tartalmat tünteti fel.

A küigazított vagy utólagos bejegyzéssel kiegészített anyakönyvi bejegyzésről a kivonat — kívánatra — szó szerinti szövegben adandó ki.

Anyakönyvi kivonatokat rendszerint csak az anyakönyvvezető állíthat ki.

Kivételesen, ha az anyakönyv első példánya elvesz vagy használhatatlanná válik, addig, a míg ez a hiány az 1894:XXXIII. t.-cz. 27. §-ának rendel-

kezéseihez képest pótolva nincs, a törvényhatósági levéltárnok is állíthat ki anyakönyvi kivonatokat.

Az anyakönyvi bejegyzés kiigazításának a fél birtokában levő anyakönyvi kivonatra való utólagos rávezetése bélyegmentes. E rendelkezés nem terjed ki az anyakönyvi kivonatnak az anyakönyvbe törvényt utólagos bejegyzéssel való kiegészítésére.

Jegyzet: Az eddigi törvény 29. §-a szerint minden anyakönyvi kivonatnak *szó szerint* tartalmaznia kellett az illető bejegyzést a lap szélére irt minden feljegyzéssel és kiigazítással együtt. p. u. hogy a természetes atya a törvénytelen gyermeket elismerte, vagy az utólagos törvényesítést stb. Az új törvény szerint az anyakönyvi kivonatnak csupán *tartalmilag kell egyezni* az anyakönyvi bejegyzéssel. Ez az új rendelkezés sokkal okszerűbb is. Mert semmi szükség sem volt arra, hogy valaki az eredeti bejegyzéssel és a korrigálásokkal együtt kapja a kivonatot, mikor neki csupán a bejegyzés kiigazítása után való tartalom szerinti tanusítványra van szüksége. Ez után tehát a hatóságilag kiigazított és az anyakönyvvezető által lezárás előtt helyesbített anyakönyvi bejegyzésekről készített anyakönyvi kivonatok *mindent a helyesbítésnek, a kiigazításnak megfelelő* tartalmat tüntetnek fel. De természetesen, a félnek jogában áll erről a helyesbített bejegyzésről is szó szerinti kivonatot venni. Az utólagos bejegyzéssel kiegészített anyakönyvi alapbejegyzésről adandó kivonat iránt pedig külön miniszteri rendelet intézkedik. Ebben felsorolják, hogy mely esetekben adandó szó szerinti és mely esetekben tartalmilag egyező kivonat. Az érdekelt fél az ilyen bejegyzésekből is, a hatóság pedig minden bejegyzésből szó szerinti kivonatot kívánhat. Ez az új rendelkezés, hogy ugyanis a szöveg szó szerinti másolata helyett *tartalmilag egyező kivonat* adható, a törvény életbe lépte után *a régebbi állami anyakönyvekből adandó kivonatoknál is érvényesülhet.*

30. §. A birói megítéléstől függ, hogy az anyakönyvi bejegyzéseknél elkövetett szabályellenességek mennyiben gyöngítik vagy szüntetik meg az anyakönyvek és az anyakönyvi kivonatok bizonyító erejét.

31. §. Az anyakönyvvezetéshez szükséges nyomtatványokat és űrlapokat az államkincstár terhére a belügyminiszter szolgáltatja.

Egyéb dologi kiadások községi terhet képeznek.

A 8. §. utolsó bekezdése alapján felállított külön anyakönyvi hivatalok dologi kiadásait az államkincstár viseli.

Több községből álló anyakönyvi kerületben a dologi kiadásokat a közigazgatási bizottság veti ki az egyes községekre a lélekszámarányában. Határozata ellen 15 napon belül a belügyminiszterhez fellebezésnek van helye.

Több törvényhatóságra terjedő anyakönyvi kerületekben, a dologi kiadások kérdésében, a közigazgatási bizottságok meghallgatásával, a belügyminiszter dönt.

32. §. Az anyakönyvi bejegyzések, valamint a rájuk vonatkozó tárgyalások díj- és bélyegmentesek.

Az anyakönyvvezető hivatalos küldeménye és levelezése portmentes.

33. §. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 22. §-a.) *Az anyakönyvbe az anyakönyvvezető felügyelete alatt bárki díjtalanul betekinthez.*

Az anyakönyvi kivonatokért járó díjakat a belügyminiszter állapítja meg. A kivonati díjak a községet (várost) illetik.

Jegyzet: Az új törvény az anyakönyvi kivonati díjakat kivétel nélkül a községeknek (városoknak) engedi át, a községeket terhelő anyakönyvi dologi kiadások fedezésére.

Az érdekeltek igazolt szegénysége esetén, valamint a hivatalok megkeresésére közérdekben, végül ha a díjmentességet külön szabály állapítja meg, az anyakönyvi kivonatok és egyéb anyakönyvi bizonylatok díjtalanul állíttatnak ki.

34. §. Az anyakönyvvezető pecsétje az ország czimerével és az anyakönyvi kerület megnevezését tartalmazó körirattal látandó el.

1894 : XXXIII. t.-cz.

II. RÉSZ.

I. Fejezet.

A születés bejelentése.

35. §. Minden gyermek születése legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt, illetőleg a 39. §. (helyébe lépett az 1904:XXXV. t.-cz. 20. §-a.) esetében a legközelebbi hétköznapon, a 17. §. értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

A bejelentésre fokozatosan, az alábbi sorrend szerint kötelesek :

- a) a törvényes atya ;
- b) a születésnél közreműködött bába ;
- c) a szülésnél segédkezett orvos ;
- d) mindazok, a kik a születésnél jelen voltak ;
- e) az, kinek lakásában a születés történt.

Ezenkívül a bejelentésre kötelezett :

- f) az anya, mihelyt erre már képes.

36. §. A bejelentésre a sorrendben utóbb nevezettek csak akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett vagy nincsen, vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van.

A bejelentés szóbeli, s a bejelentésre kötelezett vagy nincsen, vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van.

A bejelentés szóbeli, s a bejelentésre kötelezett, vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről közvetlen tudomással bír.

37. §. Szülőházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben, dologházakban, laktanyákban vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések bejelentése az intézet előljáróságának kizárólagos kötelességét képezi.

38. §. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 9. §.) A születési anyakönyv rovataiba be kell jegyezni:

1. a bejegyzés idejét (év, hó és nap);
2. a gyermek születésének idejét (év, hó és nap);
3. a gyermek utónevét, nemét és vallását (a vallást az 1894:XXXIII. t.-cz. 87. §-a értelmében);
4. a szülőknek, illetőleg a törvénytelen gyermek anyjának családi és utónevét, állását (foglalkozását), lakhelyét, vallását, életkorát;
5. a gyermek születésének helyét.

Törvénytelen gyermek természetes atyjára nézve a 4. pont alatti adatok bejegyzésének csak az 1894:XXXIII. t.-cz. 41. §-ában meghatározott korlátok között van helye.

Ikreknél a bejegyzés mindegyik gyermekre nézve külön, a születés sorrendje szerint történik.

Jegyzet: Az új, rovatos mintájú anyakönyvekben a születési bejegyzéseknél sem a bejelentő felek nem lesznek megnevezve; sem az a körülmény, hogy az anyakönyvvezető az anyakönyvi cselekményeknél megjelentek személyazonosságáról meggyőződést szerzett; sem hogy a bejegyzést az anyakönyvvezető felolvasta, szükséghez képest megmagyarázta s a megjelentek a bejegyzést helyben hagyták és aláírták, felemlítve nem lesz. Nem lesz továbbá bejegyezve a bejegyzés helye, a gyermek születésének órája, a szülők születési helye. Ellenben be kell jegyezni külön a gyermek vallását és pedig oly gyermekeknél, kinek szülői magyar állampolgárok s valamely törvényesen elismert felekezethez tartoznak, a fennálló jogszabályoknak megfelelőleg. (1894:XXXII. t.-cz. 1. §-a szerint a házasságmegkötése előtti megegyezésnek vagy ennek hiányában a 2. és 4. §-aiban a gyermek neve szerint a szülők vallásának megfelelőleg kell a gyermek vallását bejegyezni.)

39. §. (helyébe az 1904:XXXVI. t.-cz. 20. §.) Halva szülöttek és szülés közben elhaltak legkésőbb a születést követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be.

Ez esetek csak a születési anyakönyvbe jegyzendők be.

Jegyzet. Ezt az újítást, hogy a halvaszülöttek és szülés közben elhaltak ezután csak a születési anyakönyvbe jegyzendők be,

az egyszerűsítéssel indokolják. De különben semmi érdek sem fűződött eddig sem ahhoz, hogy a halvaszületett és szülés közben elhalt a születési és halálozási, mindkét anyakönyvbe bejegyeztessék. Ez az új szakasz különben hiányos. A régi törvényben tüzetes rendelkezés volt arra nézve, hogy *mely adatok* alapján kell a bejegyzést fogantositani. Természetes, hogy a halva született vagy szülés közben elhunyt gyermeknek *sem utónevét, sem vallását bejegyezni most nem kell*, mert ez nincs. Az előző szakaszban említett többi adatokat azonban be kell jegyezni.

40. §. A ki ujszülött gyermeket talál, köteles erről lehetőleg azonnal, de legkésőbb a következő napon a községi előljárásnál jelentést tenni.

A községi előljáráóság a szükséges nyomozásokat teljesíti s az eredményről az anyakönyvvezetőt a születési anyakönyvbe való bejegyzés végett értesíti.

A bejegyzésnek tartalmaznia kell a találás idejét, helyét, körülményeit, a gyermekben talált ruhák és egyéb tárgyak leírását, valamint a gyermek nőtáni testi ismertető jeleit, annak valószínű korát, nemét, a hatóságot, intézetet vagy egyént, hol vagy kinél a gyermeket elhelyezték és a neveket, melyeket neki adtak.

41. §. A törvénytelen gyermeknek természetes atyja által való elismerése csak akkor jegyezhető a születési anyakönyvbe, ha ezen elismerést maga a természetes atya az anyakönyvvezető előtt személyesen jelenti ki, vagy ha az elismerés közokiratba van foglalva.

42. §. Ha a gyermek utóneve a bejelentés idejében még nem volt megállapítva, az legkésőbb két hó alatt a szülők, illetőleg gyám által pótlólag bejelentendő.

43. §. *(helyébe lépett az 1904:XXXVI. t.-cz. 19. §. a.)* Ha valamely gyermek leszármazása csak a születés bejegyzése után állapittatik meg, vagy a családi állapotból származó jogok királyi leirattal való törvényesítés vagy örökbe fogadás által válto-

zást szenvednek, ez a körülmény az anyakönyvbe az illetékes hatóság hivatalos megkeresésére, vagy az ez által közölt ítélet vagy hivatalos irat alapján hivatalból feljegyzendő.

Ha a törvénytelen gyermek anyja és természetes atyja házasságra lépnek, ez a körülmény, a mennyiben közokirattal igazoltatik, bármely érdekelt kérelmére a születési anyakönyvbe feljegyzendő; de csak akkor, ha a természetes atya által való elismerés az 1894:XXVIII. törvényczikk 41. §-a szerint már fel van jegyezve, vagy ugyanezen §. szerint egyidejűleg följegyezhető.

A felügyelő hatóság bármely érdekelt kérelmére megelőző vizsgálat alapján elrendelheti, hogy az utólagos házasság bejegyzése után, vagy azzal egyidejűleg az anyakönyvben a törvényesítés is feljegyeztessék.

Az eljárást a belügyminiszter az igazságügy-miniszterrel egyetértőleg rendeleti úton szabályozza.

Jegyzet. Eddig a törvénytelen gyermekek törvényesítését, csak bírói ítélet alapján jegyezték fel az anyakönyvben, a lap szélére. Ez után ezt a bírói ítéletet nem kell bevárni, hanem a felügyelő hatóság bármely érdekelt fél kérelmére megelőző vizsgálat alapján elrendelheti, hogy az utólagos házasság bejegyzése után vagy azzal egyidejűleg az anyakönyvben a törvényesítés is feljegyeztessék, a születési anyakönyvbe. Ezen rendelkezés azon alapszik, hogy a házasságon kívül született gyermekekre az utóházasságtörvényesítő hatása „*ipso jure*” beáll. Ennek élvezetétől pedig a gyermeket mérő formai okokból távol tartani nem igazságos dolog. Ez pedig reá nézve annál jelentősebb, mert ezután az utólagos bejegyzésnek megfelelő tartalmu anyakönyvi kivonatot nyerhetvén, ennek segítségével a méltatlanul reá nehezdedő társadalmi és jogi hátrányok alól szabadul. A törvényesítés anyakönyvi feljegyzésének elrendelését egyelőre a belügyminiszter a saját hatáskörébe utalta. Nagyon természetes, hogy az anyakönyvi feljegyzés egyáltalában nem praejudikal a bírói ítéletnek.

44. §. Senki sem viselhet más családi és utónevet, mint a melyek születési anyakönyvébe be vannak jegyezve.

Ez a rendelkezés az irói vagy művészi álnevek használatát nem korlátozza.

II. Fejezet.

A házasság kihirdetéséről és a házassági anyakönyvről.

45. §. A házasságkötést megelőző kihirdetés az anyakönyvvezető hatáskörébe tartozik.

A kihirdetést kérhetik: a házasulók személyesen, törvényes képviselőik, vagy az e célra külön meghatalmazottak.

46. §. A kihirdetést abban a községben kell teljesíteni, mely a házasulók rendes lakhelye.

Ha különböző vagy több rendes lakhelyük van, a kihirdetés mindegyik lakhelyen teljesítendő.

Ha utolsó rendes lakhelyükön még nem telt három hónap óta, a kihirdetést közvetlenül megelőző rendes lakhelyükön is teljesíteni kell.

47. §. Rendes lakhely hiányában a kihirdetést abban a községben kell teljesíteni, hol a házasulók tartózkodnak, és ha tartózkodásuk három hónapot meg nem halad, ott is, hol utóljára három hónapon át tartózkodtak. Ha ilyen tartózkodási hely meg nem állapítható, a kihirdetést, a házasulóknak vagy községi illetősége, vagy születése helyén is teljesíteni kell.

48. §. A kihirdetést azon anyakönyvvezető rendeli el, ki a házasság megkötésénél közreműködni jogosult (házassági jogról szóló törvény 32. §.). Két ilyen jogosult között a házasulók választhatnak. Ha az anyakönyvvezető a kihirdetést elrendelte, az iránt intézkedik, hogy ez saját kerületében foganasittassék, egyszersmind azon anyakönyvvezetőket, kiknek kerületében a kihirdetés

még foganatosítandó (46. és 47. §§-ok), ez iránt megkeresi.

Ez utóbbiak kötelesek a kihirdetés foganatosítása iránt késelem nélkül intézkedni és megtörténtéről a megkereső anyakönyvvezetőt a netalán bejelentett akadályok, vagy a szabad beleegyezést kizáró körülmények közlése mellett értesíteni.

49. §. A házassági jogról szóló törvény 29. §-ának e) pontjában említett polgári tisztviselő az előtte kötendő házasság kihirdetésének foganatosítása végett a 46. és 47. §§-ok szerint illetékes anyakönyvvezetőt közvetlenül vagy a kir. belügyminiszter útján keresi meg.

Ha magyar állampolgár külföldön külföldi hatóság előtt köt házasságot, Magyarországon a kihirdetést a 46. és 47. §§-ok szerint annak foganatosítására illetékes anyakönyvvezető rendeli el.

Ezekben az esetekben, ha a kihirdetésre a 46. és 47. §§-ok szerint illetékes anyakönyvvezető meg nem állapítható, a kihirdetés foganatosítására s illetőleg elrendelésére is a Budapest belvárosi anyakönyvvezető illetékes és a kihirdetés a hivatalos lapba egyszer beiktatandó hirdetményvel foganatosítatik.

50. §. A kihirdetés csak akkor rendelhető el, ha a felek az anyakönyvvezető előtt a házasságkötésnek törvényszabta kellékeit igazolják.

A jegyesek tartoznak különösen születési bizonyítványukat felmutatni, a törvényes képviselőnek és a szülőnek a házasság megkötéséhez szükséges beleegyezését, illetőleg a gyámhatósági jóváhagyást vagy beleegyezést (házassági jogról szóló törvény 8. §.) igazolni; továbbá a korábbi házasság megszűnését, érvénytelenné nyilvánítását, vagy a házastárs holtta nyilvánítását (házassági jogról szóló törvény 12. és 21. §§-ok) tanúsító közokiratot, az egyházi felsőbbség engedélyét (házassági jogról

szóló törvény 25. §.), valamint a véderőről szóló törvény értelmében szükséges nősülési engedélyt (házassági jogról szóló törvény 26. §.) és a mennyiben az engedély biztosítékadáshoz van kötve, annak megtörténtéről szóló okiratot felmutatni. A házasságkötés céljából kiállított anyakönyvi kivonat, beleegyezési nyilatkozat, gyámhatósági jóváhagyás és ennek kinyerése végett beadott kérvény és felvett jegyzőkönyv bélyegmentes.

Ha az anyakönyvvezető előtt a ténykörülmények közvetlenül ismeretesek, vagy hitelt érdemlő módon igazolva vannak: a feleket az okiratok felmutatása alól — a házassági jogról szóló törvény 25. és 26. §§-ában említett engedélyt és a katonai biztosítékról szóló okiratot kivéve — felmentheti, szükség esetében a házasulóktól esküt is vehet ki.

Gyámhatósági jóváhagyás vagy beleegyezés hiányának esetében az anyakönyvvezető a feleknek erre irányzott kérelmét, kívánságukra jegyzőkönyvbe foglalja és azt további eljárás végett a gyámhatósághoz beterjeszti.

51. §. Külföldi által Magyarországon kötendő házasság kihirdetése csak akkor rendelhető el, ha az illetékes külföldi hatóság bizonyítványával igazolva van, hogy a külföldinek házassága hazájának törvényei szerint akadályba nem ütközik, vagy ha az igazságügyminiszter ennek kimutatása alól felmentést adott (házassági jogról szóló törvény 113. §-ának utolsó bekezdése).

52. §. A kihirdetés az anyakönyvvezető hivatalos helyiségében és a községházánál nyílt helyen tizennégy napig tartó kifüggesztéssel történik.

Nagy- és kisközségekben a kihirdetést a kifüggesztés ideje alatt két vasárnapon a községházánál a község előljáráóságának egy tagja élőszóval is teljesíti.

53. §. Ha a kihirdetés helye (46. és 47. §§-ok)

a jelen törvény hatályának területén kívül fekszik, a kihirdetést a kérelmező költségére a kihirdetés helyén vagy annak közelében megjelenő hirlapban kell közzétenni.

54. §. A kihirdetésnek magában kell foglalnia a házасulók családi és utónevét, szülők megnevezését, családi állapotát (nőtlen, hajadon, özvegy vagy elvált), állását (foglalkozását), korát, vallását, születése helyét és lakhelyét és szükség esetében a házасulók egyéb közelebbi megjelölését, végül azon felhívást, hogy a kinek valamely törvényes akadályról, vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomása van, ezt a kihirdető anyakönyvvezetőnél jelentse be.

55. §. A házasságot csak a kihirdetés utolsó napjára következő három nap letelte után szabad megkötni.

Ha a kihirdetés hirlapi közzététel útján történt (49. és 53. §§-ok), a közzétételt követő tizenegyedik nap tekintendő a kihirdetés utolsó napjának.

Ha a kihirdetés több helyen való kifüggesztéssel vagy hirlapi közzététel útján is különböző napokon történt, a határidő az utolsó kihirdetés napjától számítandó.

56. §. Ha a házasságot a kihirdetés utolsó napjától számított egy év alatt meg nem kötik, a kihirdetést ismételni kell.

57. §. A kihirdetés alól a törvényhatóság első tisztviselője ad felmentést.

Felmentés csak akkor adható, ha a házасulók személyesen, szóval vagy hitelesített okiratban kijelentik, hogy legjobb tudomásuk szerint köztük házassági akadály nem forog fenn.

A szóbeli nyilatkozat jegyzőkönyvbe foglalandó.

Ha a törvényhatóság első tisztviselője a kérelmet megtagadja, a házасulók a belügyminiszterhez folyamodhatnak felmentésért.

A felmentés hatályát veszti, ha keltétől számított egy év alatt a házasságot meg nem kötik.

58. §. A házasságkötésre illetékes anyakönyvvezető a házasság megkötésére egy más anyakönyvvezetőt az 55. §-ban említett határidő letelte után és csak akkor hatalmazhat fel, ha a törvényes házassági akadályról, vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomása nincs. A felhatalmazás hivatalos iratba foglalandó.

59. §. Ha a házasságkötésnél nem a kihirdetést elrendelő, vagy az általa az 58. §. szerint felhatalmazott anyakönyvvezető működik közre, azt, hogy a kihirdetés szabályszerűen megtörtént, annak az anyakönyvvezetőnek bizonyítványával kell igazolni, a ki a kihirdetést elrendelte. E bizonyítvány kiállítására az 58. §. rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

Ha magyar állampolgár külföldön, külföldi hatóság előtt kíván házasságot kötni, arról, hogy házassága hazájának törvényei szerint akadályokba nem ütközik, az anyakönyvvezetőnek a kihirdetésről kiadott bizonyítványa, vagy a kihirdetés alól való felmentést tartalmazó határozat alapján az igazságügyi miniszter ad tanusítványt.

60. §. Ha az anyakönyvvezető a kihirdetést, vagy a polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést megtagadta, határozatát köteles a felek kérelmére indokaival együtt írásba foglalni és nekik kiadni.

A házassági jogról szóló törvény 29. §. a), c) és d) pontjaiban említett polgári tisztviselő megtagadó határozata ellen a törvényhatóság első tisztviselőjéhez felfolyamodásnak van helye.

A házasulók a közigazgatási hatóság, valamint a házassági jogról szóló törvény 29. §. b) és e) pontjaiban említett polgári tisztviselőnek határozata ellen a kir. törvényszékhez fordulhat.

61. §. A bíróság csak a megtagadás okait vizsgálja és a mennyiben azokat valótlanoknak vagy törvénybe ütközőknek találja, a megtagadó határozatot hatályon kívül helyezi. Ez esetben az anyakönyvvezető a kihirdetést, illetőleg a polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést ugyanazon okból többé meg nem tagadhatja.

A bírósági eljárást az igazságügyi miniszter rendelettel szabályozza.

62. §. A házasság kihirdetése és a házasságkötésnél való közreműködés díjmentes.

A polgári tisztviselő köteles a házasság megkötéséről a házaseleknek bélyeg- és díjmentes tanusítványt azonnal kiszolgáltatni.

63. §. A házasságkötésnél közreműködő anyakönyvvezető köteles a megtörtént házasságkötést a házassági anyakönyvbe azonnal bejegyezni.

64. §. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 10. §.) A házassági anyakönyv rovataiba be kell jegyezni:

1. a házasságkötés helyét és idejét (év, hó és nap);
2. a házasulók családi és utónevét, állását (foglalkozását), vallását, életkorát, lakhelyét;
3. ugyanazok szülőinek családi és utónevét;
4. a házasságkötési tanuk családi és utónevét, úgyszintén lakhelyét;
5. a házasulók s a polgári tisztviselő házasságkötési kijelentéseit;
6. a polgári tisztviselő nevét és hivatalos minőségének megjelölését.

Jegyzet. A rovatos házassági anyakönyvbé az új törvény szerint nem kell bejegyezni többé 1. azt a körülményt, hogy az anyakönyvvezető az anyakönyvi cselekménynél megjelentek személyazonosságáról meggyőződést szerzett és hogy a bejegyzést felolvasta, a szükséghez képest megmagyarázta, azt a felek helyben hagyták és aláírták; 2. nem kell bejegyezni a házasulók születési helyét; 3. a szülők állását (foglalkozását) és lakhelyét; 4. a házasságkötési tanuk korát és állását (foglalkozását). Mind ez ujítás az egyszerűsített történt.

65. §. A házasságjogról szóló törvény 31. §-a második bekezdésének és 34. §-ának esetében a megtörtént házasságkötésről azonnal két példányban jegyzőkönyvet kell felvenni.

A polgári tisztviselő a jegyzőkönyv egyik példányát a házasságkötésnek anyakönyvi bejegyzése végett azon anyakönyvvezetőhöz teszi át, a ki helyett a házasságkötésnél közreműködött, a másikat pedig a hatóság irattárában helyezi el.

66. §. Ha a házasságkötésnél a házassági jogról szóló törvény 31. §-ának második bekezdése, vagy a 33. §. szerint felhatalmazott anyakönyvvezető, vagy a házassági jogról szóló törvény 34. §-ának esetében más polgári tisztviselő működött közre, ezt a körülményt a felhatalmazásra, illetőleg a beérkezett jegyzőkönyvre (65. §.) való utalással az anyakönyvben ki kell tüntetni.

A 65. §. esetében az anyakönyvbe a házasságkötés napja is bejegyzendő.

67. §. Ha a házasság jogerős birói határozattal érvénytelennek nyilvánítottatik, vagy felbontatik, ha a felek ágytól és asztaltól elválasztatnak, vagy ha az ágytól és asztaltól elválasztott házaspár az életközösség visszaállítását a perben eljáró bíróságnál bejelentik, az első folyamodásu bíróság erről az anyakönyvvezetőt a megfelelő anyakönyvi feljegyzés teljesítése végett a jogerős birói határozat közlésével hivatalból értesíti.

Külföldi bíróságnak magyar állampolgár házassági ügyében hozott ítélete alapján az anyakönyvi feljegyzés nem foganatosítható.

III. Fejezet.

A halotti anyakönyvről.

68. §. Minden haláleset legkésőbb a legközelebbi hétköznapon a 17. §. értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

69. §. A bejelentésre fokozatosan kötelesek:

1. a családfő;
2. a családtagok;
3. az, a kinek lakásában a haláleset történt;
4. a háztulajdonos, ha a házban lakik.

A 36. és 37. §§-oknak rendelkezései a haláleset bejelentésére is alkalmazandók.

70. §. A bejelentéskor a halottkém által kiállított halottvizsgálati bizonyítvány felmutatandó és erre az anyakönyvi bejegyzés megtörténte az anyakönyvvezető által rájegyzendő.

Talált hulla a tallálás helyén illetékes anyakönyvvezető által jegyzendő be. Ha az ily hulla személyazonossága nem volna megállapítható, a bejegyzést illetőleg a 40. §. rendelkezései nyerneek megfelelő alkalmazást.

71. §. *(helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 11. §-a).*

A halotti anyakönyv rovataiba be kell jegyezni:

1. *a bejegyzés idejét (év, hó és nap);*
2. *haláleset idejét (év, hó, nap és óra);*
3. *az elhalt családi és utónevét, állását (foglalkozását), lakhelyét, vallását, életkorát;*
4. *az elhalt élő, elhunyt, vagy elvált házastársának családi és utónevét;*
5. *az elhalt szüleinek családi és utónevét;*
6. *a haláleset helyét;*
7. *a halál okát.*

Jegyzet. A rovatos halotti anyakönyvbe az új törvény szerint nem kell többé bejegyezni: 1. a bejelentő családi és utónevét, állását (foglalkozását) és lakhelyét; valamint azt a körülményt sem, hogy az anyakönyvvezető az anyakönyvi cselekménynél megjelentek személyazonosságáról meggyőződést szerzett, sem hogy az anyakönyvvezető a bejegyzést a megjelenteknek felolvastva s a szükséghez képest megmagyarázta és azok a bejegyzést helyben hagyták és aláírták; 2. a bejegyzés helyét; 3. az elhalt születési helyét; 4. annak megemlítését, hogy az elhalt nőtlen, illetőleg hajadon; 5. az elhalt szüleinek állását (foglalkozását) és születési helyét.

72. §. A haláleset azon anyakönyvben, melybe az elhunyt születése be van jegyezve, a lap szélén utólag feljegyzendő.

Ha a születés más anyakönyvvezető által tartatik nyilván, mint a kinél a haláleset a 17. §. rendelkezéséhez képest bejelentetett, akkor ez utóbbi a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt feljegyzés végett hivatalból értesíti.

Ily esetben a halálesetnek a születési anyakönyvi lap szélén való feljegyzése csak ezen hivatalos értesítés alapján történhetik. Ezen bejegyzés azonban csak akkor foganatosítandó, ha a személyazonosság kétségtelen.

73. §. A haláleset anyakönyvi bejegyzése előtt a temetés csak a községi előljáróság kivételes engedélyével történhetik meg.

A községi előljáróság az ilyen kivételes engedélyről az anyakönyvvezetőt haladéktalanul értesíti.

Ha a temetés engedély nélkül az anyakönyvi bejegyzés megtörténte előtt megy végbe, az anyakönyvi utólagos bejegyzés csak a tényállás kinyomozása után a 14. §-ban említett felügyelő hatóság engedélye mellett történhetik.

74. §. Holttá nyilvánítás esetén a bejegyzés foganatosítása végett a bíróság a jogerős határozatot a holttá nyilvánított községi illetősége, és ha ez nem tudatik, születése helyén illetékes anyakönyvvezetővel hivatalból közli.

A bejegyzésnek tartalmaznia kell: az eljáró bíróság megjelölését, a hozott birói határozat kelteét és számát s azt a napot, a mely mint a vélelmezett elhalálozási nap a birói határozatban megállapítva lett.

Ugyanezek a szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha az elhalálozás birói ítélettel lett megállapítva.

Halálbüntetésre szóló ítélet végrehajtásáról a bíróság az anyakönyvvezetőt a bejegyzés foganatosítása végett hivatalból értesíti.

IV. Fejezet.

Az anyakönyv kiigazításáról.

75. és 76. §§. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 18. §-a.) *Az anyakönyvvezető aláírásával lezárt anyakönyvi bejegyzés kiigazítását az anyakönyvi felügyelő hatóság rendeli el.*

Az eljárás hivatalból vagy az érdekelt fél kérelmére indíttatik meg.

Az érdekeltek a másodfoku felügyelő hatóság határozata után a királyi járásbírósághoz fordulhatnak.

A közigazgatási hatóság által követendő eljárást a belügyminiszter, a bírósági eljárást az igazságügyi miniszter rendeleti úton szabályozza.

Jegyzet. Eddig csak kizárólag bírói uton történhetett az anyakönyvvezető aláírásával lezárt anyakönyvi bejegyzés kiigazítása, habár eddig is az előkészítés a felügyelő hatóság által, valamint a kiigazítási tervzet elkészítése a közigazgatási uton történt. Az új törvény a kiigazítást első sorban a közigazgatási útra tereli, hogy gyorsabban és a hatóságok kevesebb megterhelésével legyen az eljárás lefolytatható. Mert ezek a hibaigazítások kevés kivétellel egyszerű ténykérdések körül forognak. Ha aztán jogkérdések merülnek fel és a felek a másodfoku felügyelő hatóság (alispán, illetve belügyminiszter) határozatával nincsenek megelégedve, a bírói jogsegélyt vehetik igénybe és a királyi járásbírósághoz fordulhatnak.

V. Fejezet.

Magyar állampolgár külföldön történő születésének, házasságának és halálának anyakönyvezéséről.

77. §. Magyar állampolgár születése, házassága és halálesete, ha külföldön történik, a hazai anyakönyvbe is bejegyzendő.

Ily esetben illetékes anyakönyvvezető a születés bejegyzésére nézve az, kinek kerületében a szülőknek lakhelyük van, ennek hiányában, a hol az atya, illetőleg anya községi illetőséggel bir. Törvénytelen gyermekeknél az anya községi illetősége mérvadó. Házasságok bejegyzésére azon anyakönyvvezető illetékes, a kinek kerületében a férj lakik, vagy lakhely hiányában községi illetőséggel bir. A haláleset bejegyzésére nézve az az anyakönyvvezető illetékes, a kinek kerületében az elhaltnak lakhelye volt, ennek hiányában, a hol községi illetőséggel birt.

78. §. A bejegyzés vagy az érdekelt felek által felmutatott külföldi anyakönyvi kivonat alapján, vagy a fennálló nemzetközi szerződések értelmében hivatalból közölt külföldi anyakönyvi kivonat alapján történik.

Azon hivatalból közölt külföldi anyakönyvi kivonatok alapján, melyek által érintett egyének községi illetősége meg nem állapítható a bejegyzések Budapest belvárosban történnek.

79. §. A magyar kormány felhatalmazást adhat az osztrák-magyar monarchia diplomaciai képviselőjének, consulának és ezek helyettesének, hogy saját kerületében magyar állampolgár születésére és halálesetére, nemkülönben a házassági jogról szóló törvény 29. §-ának e) pontja értelmében előtte kötött házasságokra nézve anyakönyvvezető gyanánt járjon el.

Az eljárásnál szükséges eltéréseket a miniszterium állapítja meg.

Az ily felhatalmazással ellátott anyakönyvvezető az anyakönyvek másodpéldányát minden év végével megküldi a belügyminiszternek.

Anyakönyvi kivonatok e másodpéldányok alapján is adatnak ki a belügyminiszteriumban.

VI. Fejezet.

Büntető határozatok.

80. §. A jelen törvény 35., 36., 37., 39. (helyébe 1904:XXXVI. t.-cz. 20. §-a) 40., 42., 68. és 69. §§-ai értelmében bejelentésre kötelezett, ha a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A bejelentés elmulasztása miatt az eljárás megindításának nincsen helye, ha a bejelentés nem ugyan az arra legközelebb kötelezett részéről, de mégis kellő időben történt.

81. §. Az anyakönyvvezető feljelentése alapján a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóság jogosult a jelen törvény értelmében bejelentésekre, vagy egyéb cselekményekre kötelezetteket ezen kötelezettségük teljesítésére pénzbírságok által szorítani, melyek azonban egyes esetben 20 koronát meg nem haladhatnak.

A határozat ellen a felsőbbfoku hatósághoz lehet felebbezni; másodfoku határozat ellen további felebbezésnek helye nincs.

82. §. A bejelentésre kötelezett, ki tudva valószínű bejelentést tesz, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és a 80. §. szerint büntetendő.

83. §. A ki a jelen törvény 44. §-ában foglalt rendelkezést megszegi, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

84. §. A 81. §. alapján kiszabott pénzbírságok közigazgatási úton hajtandók be és a községi szegényalap javára fordítandók; több községből álló anyakönyvi kerületben a bírság azon község szegényalapját illeti, melyben azon születés, házasság

vagy haláleset történt, melyre vonatkozólag a mulasztás elkövetett.

85. §. Az ezen fejezetben meghatározott kihágások elbírálása a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

86. §. A mennyiben a kihágási eljárás során utólagos bejegyzés, vagy kiigazítás szüksége állapítható meg, a bíró a felderített tényállást a 14. §-ban megjelölt felügyelő hatósággal közli, mely az utólagos bejegyzés, vagy a kiigazítás fogyanatosításáról gondoskodni köteles.

HARMADIK RÉSZ.

Átmeneti és vegyes intézkedések.

87. §. Oly gyermekeknél, kiknek szülei magyar állampolgárok és valamely törvényesen elismert vallásfelekezethez tartoznak, az állami születési anyakönyvbe a gyermek vallása a fennálló jogszabályoknak megfelelőleg bejegyzendő.

88. §. A tengeri hajókon utazás közben előforduló születések és halálesetek nyilvántartását és tanusítását a miniszterium szabályozza.

89. §. Ugyancsak a miniszterium szabályozza azon születések, házasságok és halálesetek nyilvántartását és tanusítását is, melyek katonai egyéneknél általában valamint oly katonai egyéneknél fordulnak elő, kik a jelen a törvény hatályán kívül eső helyen vannak állomáson, vagy cs. és kir. haditengerészet hajóin vannak alkalmazva, vagy azon területet, melyre a jelen törvény hatálya kiterjed, mozgosítás folytán hagyták el.

90. §. Azt a napot, melyen az ezen törvény alapján kinevezendő anyakönyvvezetők a születések és halálesetek nyilvántartására és tanusítására vonat-

kozó működésüket megkezdi, a miniszterium határozza meg.

Jelen törvénynek a házasságok kihirdetésére, a házasságkötésnél való közreműködésre és házassági anyakönyvek vezetésére vonatkozó rendelkezései a házassági jogról szóló törvénnyel egyidejűleg lépnek hatályba.

91. §. Jelen törvény végrehajtására és az anyakönyvek vezetésére vonatkozó utasításokat a belügyminiszter, a házasság kihirdetése, a házasságkötésnél való közreműködés és a házassági anyakönyvek vezetése tárgyában szükséges utasításokat pedig az igazságügyminiszter állapítja meg.

92. §. Az igazságügyminiszter a polgári tisztviselőknek, illetőleg az anyakönyvvezetőknek a házasság kihirdetésénél, a házasságkötésnél való közreműködésnél és a házassági anyakönyvek vezetésénél való eljárást időről-időre megvizsgáltathatja.

E vizsgálatok teljesítésével a vezetése és főfelügyelete alatt állók sorából vett kiküldötteket bízhat meg.

93. §. A születési és halotti, illetőleg a házassági állami anyakönyvek vezetésének megkezdése előtt vezetett felekezeti anyakönyvek, valamint az azokból adott kivonatok továbbra is közokiratok maradnak.

94. §. A jelen törvény életbelépte előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből közhitelességű kivonatok az eddigi módzatok mellett szolgáltatni a felekezeti anyakönyvvezetők továbbra is jogosultak és kötelezettek.

A mely felekezeti anyakönyvvezető ily kivonat kiszolgáltatását megtagadja, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás elbírálása a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

95. §. A miniszterium felhatalmaztatik, hogy Fiume város és kerületére nézve a fennálló törvényes gyakorlatnak megfelelő külön intézkedéseket tegyen.

96. §. A jelen törvény végrehajtásával a belügyi, igazságügyi, vallás- és közoktatásügyi, honvédelemügyi, kereskedelemügyi és pénzügyminiszterek bizatnak meg.

I. Kiegészítés.

(1904. XXXVI. t.-cz. V. Záróhatározatok. 27. és 28. §§.) Az 1894. XXXIII. t.-cz. 5., 12., 15., 19., 21., 22., 24., 26., 29., 33., 38., 39., 43., 64., 71., 75. és 76. §§-ai, valamint ugyanezen törvény 4. §-ának utolsó bekezdése hatályon kívül helyezettnek.

Hatályukat vesztik továbbá ugyancsak az idézett törvény 2., 3., 6., 7., 8. és 11. §§-ai a községi anyakönyvvezetőségre vonatkozó részben. (1904. XXXVI. t.-cz. 27. §.)

Az 1894. XXXIII. t.-cz. 20. §-ában idézett 5. §. helyébe a jelen törvény 5. §-a; valamint ugyanazon törvény 35. és 80. §§-aiban idézett 39. §. helyébe a jelen törvény 20. §-a lép. (1904. XXXVI. t.-cz. 28. §.)

II. Kiegészítés.

A)

1904. évi XI. TÖRVÉNYCZIKK

a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról.

(Szentelést nyert 1904. évi május hó 21-én. — Kihirdettetett az „Országos Törvénytár“-ban 1904. évi május hó 21-én.)

1. §. A jegyzők (nagyközségi jegyző, nagyközségi főjegyző, körjegyző) javadalmazása a község (községek) által természetben nyújtott lakáson vagy

megfelelő lakáspénzen felül 1600 koronánál, a rendszeresített állásra élethossziglan megválasztott segédjegyzők (jegyzősegédek, aljegyzők) javadalmazása pedig 1000 koronánál kevesebb nem lehet.

2. §. Az e törvény életbeléptéig rendszeresített jegyzői állások javadalmazását oly helyeken, hol ez az 1600 koronát el nem éri, az állam ezen összeg erejéig az 5—8. §-ok értelmében kiegészíti.

Uj jegyzői állások 1600 koronánál alacsonyabb fizetéssel nem rendszeresíthetők.

3. §. Rendszeresített állásra e törvény életbeléptéig élethossziglan megválasztott segédjegyzők fizetését az állam 1000 korona erejéig az 5—8. §-ok értelmében kiegészíti.

Ugyanazon nagyközségben, vagy körjegyzőségben rendszerint csak egy segédjegyzői állás részesül fizetés-kiegészítésben.

A belügyminiszter felhatalmaztatik, hogy indokolt esetben ugyanazon községben vagy körjegyzőségben több segédjegyzői fizetésének állami kiegészítését is engedélyezhesse.

Uj segédjegyzői állások 1000 koronánál alacsonyabb fizetéssel nem rendszeresíthetők.

Rendszeresített segédjegyzői állásra — e törvény életbelépése után — az 1900 : XX. t.-czikk 3. §-ában megszabott jegyzői minősítéssel nem, bíró egyén csak ideiglenesen és csakis azon időig alkalmazható, amíg az állásra törvényszerű minősítéssel bíró, megfelelő pályázó nem jelentkezik. Ily minősítés hiánya miatt csak ideiglenesen alkalmazott segédjegyzői fizetésének kiegészítésére állami segély nem igényelhető.

4. §. Ott, ahol a községi pótdadó utolsó 3 évi átlaga 20 százalékon alul marad, a jegyző, illetőleg segédjegyző javadalmazásának kiegészítését (2. és 3. §.) azon határig, ameddig az a pótdádnak 20 százalékon felül való felemelése nélkül lehetséges, a

község (községek) köteles foganatositani. Ily helyeken az állami hozzájárulás csak ezen felemelt összegnek 1600, illetőleg 1000 koronáig való kiegészítésére terjed ki.

Az egyszer megállapított állami hozzájárulási összeg csak az állás megszűnése esetén vonható el a községtől.

A községi kiegészítés kérdésében a vármegyei közgyűlés belügyminiszteri jóváhagyás mellett határoz.

Amennyiben ily község jegyzője, illetőleg segédjegyzője anyakönyvvezetői, illetőleg anyakönyvvezető helyettesi tiszteletdíjban vagy a község anyakönyvvezetés címén államsegélyben részesült volna, a község ez összeg azon részének megfelelő államsegélyben részesíttetik, melynek betudásával a jegyzői, illetőleg segédjegyzői fizetés 1600, illetőleg 1000 koronát meg nem halad, míg az eddig élvezett tiszteletdíjnak és államsegélynek ezt meghaladó részére nézve a 6. és 9. §§. rendelkezései irányadók.

5. §. A jegyzők és a segédjegyzők javadalmazásának állami kiegészítésénél számításba vétetnek:

a) a község által adott készpénzfizetés az esetleges személyi pótlékkal együtt;

b) a községi vagyont képező ingatlanok haszonélvezetének pénzbeli egyenértéke (7. és 8. §§.);

c) a községek által nyújtott terményjárandóságoknak pénzbeli egyenértéke (7. és 8. §§.)

6. §. A jegyzők és segédjegyzők jelenlegi anyakönyvvezetői és anyakönyvvezető-helyettesi tiszteletdíja az anyakönyvvezetés címén esetleg engedélyezett államsegélylyel együtt e törvény életbelépésével megszűnik, illetőleg a javadalmazás kiegészítésére szolgáló államsegélybe olvad be.

Azon jegyzők és segédjegyzők azonban, kiknek mostani javadalmazása az anyakönyvvezetői tiszteletdíjjal s az esetleges államsegélylyel együtt az e

törvény 1. §-ában megállapított 1600, illetőleg 1000 K. összegnél többet tesz ki, az eddig élvezett tiszteletdíját és az esetleges államsegélyt, illetőleg ezeknek azt a részét, mely az e törvény 1. §-ában megállapított összeget meghaladja, személyi pótlékként mindaddig megtartják, míg jelenlegi állásukat töltik be.

Amennyiben azonban a jegyzőnek korpótléokra is igénye van (9. §.), személyi pótléka csak azon összeg erejéig jár, melylyel ez a korpótlék összegét is meghaladja.

7. §. A jegyzői, illetőleg segédjegyzői javadalmasítás esetleges kiegészítő részét alkotó községi ingatlan haszonélvezetének pénzbeli egyenértékét — nem értve ide a természetben nyújtott lakás és házi-kert haszonélvezetét — községenként külön-külön meg kell állapítani.

E megállapítás alapját — az összes adók levonásával — az ugyanazon községben hasonló minőségű ingatlan után elérhető haszonbér képezi, melyhez hozzá kell adni a községi lakosok által az ingatlan megművelése körül netalán teljesített szolgáltatások pénzbeli értékét.

Ugyancsak községenként az utolsó három év (1901—1903.) átlagárai alapján meg kell állapítani a jegyző, illetőleg segédjegyző által élvezett terményjárandóságok (életneműek, fa, jószágtartás stb.) pénzbeli egyenértékét is.

Terményjárandóságban a jegyző, illetőleg segédjegyző csak a községtől részesülhet.

8. §. A 7. §-ban említett becslési munkálatok foganatosítása céljából a főszolgabíró elnöklete alatt járási bizottságot kell alakítani, melybe két tagot a vármegyei közgyűlés választ, két tagot pedig a főispán nevez ki.

Az egyenértéket a járási bizottság javaslata

alapján a vármegyei közgyűlés belügyminiszteri jóváhagyás mellett állapítja meg.

Ez a megállapítás a törvény életbeléptétől számított 10 éven belül nem esik változás alá. Ezen idő eltelte után, ott, ahol a földek haszonélvezeti értékében lényeges változás állott be, a vármegyei közgyűlés a község vagy a jegyző indokolt kérelmére a becslési munkálatnak újból való fogamatosságát elrendelheti.

9. §. A jegyzők ily minőségben egyfolytában eltöltött szolgálatuk után az állam részéről öt évenként 100 korona korpótlékban részesülnek, mely 400 koronáig emelkedhetik.

A korpótlék összegének megállapításánál az e törvény életbelépését megelőző szolgálat is számításba esik.

Nem részesülnek korpótlékban azok, kiknek a községtől (községektől) élvezett javadalmazása (5. §.) eléri vagy meghaladja az e törvény 1. §-ában megállapított legkisebb jegyzői javadalmazásnak és a megfelelő időre eső korpótléknak együttes összegét.

Azok a jegyzők, kiknek a községtől (községektől) élvezett javadalmazása a legkisebb jegyzői javadalmazást meghaladja ugyan, de nem éri el ennek s a megfelelő időre eső korpótléknak együttes összegét: korpótlékra a különbözet erejéig tarthatnak igényt.

10. §. A jegyzők és segédjegyzők javadalmazásának kiegészítéséhez szükséges államsegély a személyi és korpótlékokkal (6. és 9. §§.) együtt 1904. évtől kezdve a belügyi tárca költségvetésébe állítatik be s ezt a belügyminiszter a vármegyéknek egy összegben bocsátja rendelkezésére.

11. §. Az államsegély a nyugdíjigény kiszámításánál, a községi alkalmazottak nyugdíjügyének végleges rendezéséig, csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha az erre vonatkozó vármegyei szabály-

rendelet megfelelőleg módosittatik, illetőleg a vármegye közönsége az ez által előálló magasabb nyugdíjak megfelelő fedezéséről gondoskodik.

12. §. E törvény rendelkezései a jegyzők által végezhető magánmunkálatokért, továbbá némely hivatalos működésükért engedélyezett szabályszerű díjfelszámítást, valamint a különféle (irodai, fűtési és világítási, uti, segéderőtartási stb.) átalányokat nem érintik.

13. §. E törvény a kihirdetés napján lép életbe.

A jegyzői és segédjegyzői javadalmazás kiegészítésére, valamint a korpótlékra vonatkozó rendelkezések 1904. január hó 1-től számított joghatályal érvényesek.

E törvény végrehajtásával a belügyminiszter és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

B)

B. M. 77,500/1904.

Utasítás a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló 1904. XI. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

Az 1904. XI. törvénycikkben nyert felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter ural egyetértőleg a következőket rendelem:

A jegyzői minőség megállapítása.

1. §. A törvény¹⁾ rendelkezései értelmében a nagyközségi jegyző, a nagyközségi főjegyző és a körjegyző a „jegyző“ vagy „községjegyző“ gyűjtő fogalma alá esnek.

Jegyzőknek általában csak azok minősíthetők, a kik az 1886. XXII. t.-cz. 63. §-a értelmében a „rendes községi jegyzők“ közé tartozván, a községi eljáráságnak tagjai s az 1900. XX. t.-cz 3. §-ában előirt jegyzői minősítéssel bírnak, illetőleg az 1871. XVIII. t.-c. 75. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezés alapján vannak állásukban.

A több önálló jegyzővel bíró községekben csak azok a jegyzőségi alkalmazottak tekinthetők községi jegyzőknek, akik a fentemlített minősítési kellékek birtokában vannak s ezenfelül az önálló jegyzői hatáskörrel szabályszerűen tényleg felruháztattak.

¹⁾ «A törvény» alatt az 1904: XI. törvénycíkket kell érteni.

A segédjegyzői minőség megállapítása.

2. §. Segédjegyzők alatt, tekintet nélkül jelenlegi elnevezésükre (aljegyző, jegyzősegéd, irtok stb.) a jegyzői irodában rendszeresített állásra élethossziglan megválasztott azon alkalmazottakat kell érteni, akik kizárólag vagy a kezelési és másolási teendőkön kívül legalább részben fogalmazási teendőket is végeznek, de mindenkor a jegyző felelősségére és utasításai szerint. A törvény életbe lépte (1904. évi május hó 21.) után alkalmazott segédjegyzők közül csak azok igényelhetik a fizetéskiegészítést, akik az 1900: XX. t.-cz. 3. §-ban megszabott jegyzői minősítéssel bírnak.

Ugyanabban a jegyzőségben a törvény értelmében rendszerint csak egy segédjegyzői állás fizetése egészítettetik ki.

Amely jegyzőségben a jegyzőn kívül több élethossziglan megválasztott alkalmazott van, a képviselőtestület beható vizsgálat utján állapítja meg, hogy közülök melyik tekintendő első sorban segédjegyzőnek, azaz melyik igényelheti a fizetéskiegészítést. A kérdés eldöntésénél az illető alkalmazott munkaköre, elnevezése, használhatósága, elméleti és gyakorlati képzettsége, a szolgálati idő s az anyakönyvvezető-helyettesi minőség szolgálhat irányadoul.

Fizetéskiegészítés, tekintettel²⁾ a pótdadó-alapra.

3. §. A jegyzők fizetésének 1600 s a segédjegyzők fizetésének 1000 koronáig való kiegészítése a törvény értelmében az államot terheli mindazokban a nagy- és kisközségekben, melyekben a községi pótdadó utolsó három évi (1901—1903.) átlaga 20%-nál nagyobb.

Az olyan nagy- és kisközségek, melyekben a pótdadó utolsó három évi átlaga a 20%-on alul marad, maguk kötelesek a jegyző s esetleg egy segédjegyző fizetését 1600, illetőleg 1000 koronáig kiegészíteni. Amennyiben ez a kiegészítés a három évi pótdadó-átlagot 20%-on felül emelné, a község a fizetéskiegészítéshez a három évi pótdadó-átlag s a 20% közötti különbözet erejéig járulnak hozzá. Az ezen felül még szükséges összeget az ily községekben is az állam fedezi.²⁾

4. §. A fizetéskiegészítésre szükséges s a községek által fizetendő összeg a körjegyzőséghez tartozó községek között ugyanazon arányban osztandó fel, a milyen arányban a jelenlegi jegyzői fizetéshez járulnak.

²⁾ Pl. Ha valamely községben a községi pótdadó az 1901. évben 18%, az 1902. évben 15%, az 1903. évben pedig 21% volt, ugy ezen községben a pótdadó utolsó három évi átlaga 18%, tehát ezen község a jegyző (segédjegyző) fizetésének kiegészítése végett legfeljebb 2% új pótdadót köteles kivetni. Amennyiben a fizetéskiegészítés a törvényben megállapított minimális fizetés erejéig ezen községben 2%-nál kisebb új pótdadó kivetésével is elérhető, természetesen csak ezen kisebb %-nyi új pótdadót kell kivetni. Ha pedig a 2%-os új pótdadóval sem volna fedezhető, akkor az azon felül szükséges összeget az állami fogja fedezni.

Amennyiben pedig valamelyik körjegyzőségben olyan községek is vannak, melyekben a községi pótdadó utolsó három évi átlaga 20%-nál nagyobb s olyanok is, melyekben 20%-nál kisebb: akkor az előbbieket a kiegészítéshez való hozzájárulástól mentesítve vannak, az utóbbiak azonban a körjegyzői (segédjegyzői) fizetésemelésből rájuk eső hányadot legfeljebb 20%-ig felemelt új pótdadó-kivetéssel kötelesek fedezni.³⁾

A pótdadó-átlag kiszámítása.

5. §. A pótdadóátlagnak kiszámításánál az illető községben fizetett minden községi pótdadó (1886: XXII. t. cz. 130. §.) együttes összegét kell összehasonlítani a pótdadó alapjául szolgáló összes egyenes adók egész összegével.⁴⁾

*Anyakönyvi tiszteletdíjak és anyakönyvi államségélyek megszünése.
Személyi pótlék. Községeknek nyújtandó államségély.*

6. §. A törvény 6. §-a értelmében az anyakönyvvezetői és anyakönyvvezető-helyettesi tiszteletdíjak és az anyakönyvi államségélyek a javadalmazás kiegészítésére szolgáló államségélybe be-

³⁾ Pl. Egy körjegyzőségben, melyhez A., B. és C. községek tartoznak, a körjegyző fizetése jelenleg 1200 korona, melyet a községek a következő arányban fizetnek: A. fizet 150, B. 450 és C. 600 koronát. A törvény értelmében a fizetés 1600 koronáig lévén kiegészítendő, a kiegészítés a felvett példában 400 koronát igényel. Ha úgy A., mint B. és C. község utolsó három évi pótdadjának átlaga a 20%-on alul marad, a fizetési kiegészítésre szükséges 400 koronához az összes községek ugyanazon arányban, mint a jelenlegi 1200 koronás fizetéshez, tehát a következő összegekkel fognak hozzájárulni: A. 50, B. 150, C. 200 koronával, vagyis ezentul összesen fizetni fog: A. 200, B. 600 és C. 800 koronát. Ha azonban a községek közül valamelyiknek (esetleg többnek is közülük) a pótdadó-átlaga a 20%-ot meghaladja, akkor ezen község a kiegészítéshez semmivel sem fog hozzájárulni, hanem az erre eső részt az állam fogja fedezni. Ha pl. A. községben a pótdadó-átlag 14%, B.-ben 21% és C.-ben 32%, akkor — a fenti példát tartva szem előtt — a körjegyző 1600 korona fizetéséből fedezni fog:

A. község	200 koronát
B. "	450 "
C. "	800 "
Az állam	150 "

Összesen . . . 1600 koronát.

⁴⁾ Pl. Ha valamely községben az 1901. évben a községi pótdadó alapjául szolgáló összes egyenes állami adók összege 120.000 korona. az 1886: XXII. t. cz. 130. §-a értelmében fizetett községi pótdadók együttes összege pedig 24.000 korona volt, akkor a pótdadó-átlag kiszámításánál ezen két összeget kell arányba állítani, úgy hogy az együttes pótdadóösszeg (24.000 korona százszorosát elosztjuk az állami adó egész összegével (120.000 korona), vagyis $\frac{24.000}{120.000} = 20$. Ezen községben tehát az 1901. évre 20% községi pótdadót kell számitanunk.

olvadnak, tehát az említett tiszteletdíjak és államsegélyek — mint ilyenek — megszűnnek. Mindazáltal azok a jegyzők és segédjegyzők, akik a törvény alapján sem az állam, sem a község részéről fizetéskiegészítésben, sem pedig az állam részéről korpótlékban nem részesülnek: tiszteletdíjukat, illetőleg a községeknek nyújtott anyakönyvi államsegélyből élvezett javadalmazást jelenlegi teljes összegében az államtól személyi pótlék czimén továbbra is élvezni fogják mindaddig, míg jelenlegi állásukat töltik be, vagy pedig amig szolgálati éveik alapján oly összegű korpótlékot nem igényelhetnek, mely ezen személyi pótlék összegével felér.

Ha valamelyik jegyző vagy segédjegyző a törvény értelmében az államtól, akár a községtől nyer ugyan fizetéskiegészítést, illetőleg az államtól korpótlékot, de kisebb összegben, mint amennyit anyakönyvvezetői, illetőleg anyakönyvvezető-helyettesi tiszteletdíja az esetleges anyakönyvi államsegélylyel együttvéve kitesz, úgy személyi pótlékképen az államtól a különbözetet fogja kapni.⁵⁾

7. §. Azon községekben, melyekben a pótadó utolsó három évi átlaga a 20%-on alul marad, tehát amelyek a jegyző és segédjegyző fizetését maguk kötelesek a törvény értelmében 1600, illetőleg 1000 koronáig kiegészíteni, amennyiben jegyzőjük, illetőleg segédjegyzőjük anyakönyvvezetői, illetőleg anyakönyvvezető-helyettesi tiszteletdíjban vagy anyakönyvi államsegélyben részesül: ezen tiszteletdíj (anyakönyvi államsegély), illetőleg ennek az a része, mely az illetményeknek 1600, illetőleg 1000 koronára való kiegészítésére szükséges, államsegély czimén a községet, a tiszteletdíjnak (anyakönyvi államsegélynek) a kiegészítési összeget felülhaladó része pedig személyi pótlék czimén a jegyzőt (segédjegyzőt) illeti meg.⁶⁾

⁵⁾ Pl. Ha valamelyik jegyzőnek jelenleg a községtől élvezett javadalmazása 1500 korona, anyakönyvvezetői tiszteletdíja pedig 200 korona (összesen 1700 korona), az illető jegyző a törvény értelmében 100 korona fizetéskiegészítést és 100 korona állami személyi pótlékot fog kapni, feltéve, hogy jegyzői minőségben eltöltött szolgálata öt évnél nem több. Ha már 5—10 éve szolgál, úgy a 100 korona fizetéskiegészítésen kívül 100 korona korpótlékot fog kapni és személyi pótlékot nem.

⁶⁾ Pl. Ha valamelyik községben, mely a törvény 4. §-a értelmében maga köteles jegyzőjének fizetését kiegészíteni, a jegyző javadalmazása 1400 korona s ezenkívül van neki 100 korona anyakönyvvezetői tiszteletdíja, úgy ezen község a jegyző fizetését köteles lesz 200 koronával felemelni, de viszont a község 100 korona államsegélyben fog részesülni. Ha valamelyik ilyen községben a jegyző jelenlegi javadalmazása 1400 korona, s ezen kívül van neki 300 korona anyakönyvvezetői tiszteletdíja, a község köteles lesz a jegyző javadalmazását 200 koronával felemelni, de viszont a község ugyanilyen összegű államsegélyben fog részesülni. A jegyző pedig az 1600 koronára felemelt fizetésen kívül még 100 korona állami személyi pótlékot fog élvezni, feltéve, hogy korpótléka még nincs.

Korpótlék.

8. §. A törvény 9. §-a értelmében a jegyzők az állam részéről 100 koronás ötödéves korpótlékban részesülnek, mely azonban 40) koronánál feljebb nem emelkedhetik.

A korpótlék-igények kiszámításánál a jegyzői minőségben egyfolytában eltöltött összes és pedig a törvény életbelépését megelőző szolgálati időt is figyelembe kell venni.

Nem tekintetik a szolgálati idő megszakításának az, ha a jegyző időközben más községbe (körjegyzőségbe) — akár más vármegyebeli községbe is — avagy ugyanazon nagyközségbe, de másik jegyzői állásra, pl. főjegyzői állásra választatik meg, feltéve, hogy az átlépés egyik állásból a másikba közvetlenül történik, vagyis anélkül, hogy ennek folytán a jegyzői szolgálat folytonossága megszakítást szenvedne. De csak a jegyzői (nagyközségi jegyzői, nagyközségi főjegyzői, illetőleg körjegyzői) szolgálat vétetik figyelembe, a segédjegyzői szolgálat ellenben nem.

A helyettesi minőségben eltöltött szolgálati idő csak akkor vehető számításba, ha az illető helyettes jegyző közvetlenül megelőzőleg már rendes jegyző volt s mint helyettes jegyző utóbb rendes jegyzővé megválasztatott.

Korpótlékban nem részesülnek, illetőleg csak megfelelő arányban részesülnek azok a jegyzők, a kiknek javadalmazása a törvényes minimumot (1600 K) meghaladja.⁷

A jegyzőségi alkalmazottak illetményeiről s a pótdadó-állagról szóló községi kimutatás.

9. §. Minden jegyző (nagyközségi főjegyző) ugy a saját, mint a jegyzőségi egyéb alkalmazottak képesítéséről, szolgálati idejéről és illetményeiről az I. A) minta szerint, a község (községek) pótdadjának utolsó három évi adatairól pedig az I. B) minta szerint 2—2 példányban kimutatást készít.

Az I. minta szerint készített kimutatás mindkét példányát a jegyző (jegyzők) s mindazon többi jegyzőségi alkalmazottak, akiknek neve a kimutatásban foglaltatik, esetleges észrevételeik megtétele mellett sajátkezüleg aláírják. Külön ivre írott beadvány lehetőleg mellőzendő.

⁷) Pl. Az a jegyző, akinek a községtől élvezett javadalma 1700 koronát tesz ki, csak a tizedik, akinek a községtől élvezett javadalma 1800 koronát, csak a tizenötödik, akinek a községtől élvezett javadalma 1900 korona, csak a huszadik szolgálati évének betöltésétől kezdve részesül korpótlékban. Akinek pedig a községtől élvezett javadalma legalább 2000 korona, az korpótlékban az állam részéről egyáltalában nem részesülhet. Az a jegyző, akinek a községtől élvezett jövedelme 1650 korona, ötödik szolgálati évének betöltésétől kezdve csupán 50 korona korpótlékban, tizedik szolgálati évének elteltétől kezdődőleg pedig 150 korona korpótlékban részesül s így tovább.

Az aláírt I. A) kimutatásokat, valamint az I. B) kimutatásokat tárgyalás végett a képviselőtestület elé kell terjeszteni.

A jegyzők felelősek, hogy a szóbanforgó kimutatások az Utasítás értelmében a lehető leggyorsabban kitöltessenek és a képviselőtestületi közgyűlés hozzájárulása s az elfogadási záradék rávezetése után késedelem nélkül a főszolgabíróhoz felterjesztessenek.

Az I. A) kimutatás mindazon adatainak igazolására, melyek a vármegye nyilvántartásai alapján nem ellenőrizhetők (képesítés, a szolgálat kezdete és folytonossága, az állás elnyerési módja stb.), hiteles okiratokat kell mellékelni.

A főszolgabírák esetleges észrevételeiket röviden az illető kimutatásra vezetik s az egyes kimutatásokat névaláírásukkal ellátva, a lehető legrövidebb idő alatt az alispánhoz felterjesztik.

Becslőbizottságok alakítása.

10. §. A törvény 7. §-ában említett becslési munkálatok fogadtatása czéljából a főszolgabíró elnöke alatt járásonkint becslőbizottságot kell alakítani, melybe két-két tagot a vármegyei közgyűlés választ, két-két tagot pedig a főispán nevez ki. A becslőbizottságok tagjai választhatók, illetőleg kinevezhetők akár a törvényhatósági bizottság tagjai, akár pedig azon kívül álló megbízható, lehetőleg független egyének közül.

Becslőbizottsági tagokul a becslési munkálatok által közvetlenül nem érdekelt községjegyzők is alkalmazhatók.

A két-két rendes tagokon kívül még egy-egy póttag is választható, illetőleg kinevezhető.

Amely eljárásban minden egyes jegyző és segédjegyző (a lakáson és házi kerten kívül) kizárólag készpénzben kapja javadalmaságát, a becslőbizottságot nem szükséges megalakítani.

A becslőbizottság eljárása.

11. §. A becslőbizottságot a főszolgabíró hívja egybe. Feladatkorát a törvény 7. §-a állapítja meg.

A becslőbizottságnak az ingatlan haszonélvezet s a terményjárandóságok pénzbeli egyenértékének megállapításánál az érdekelt jegyzőket és segédjegyzőket is meg kell hallgatnia.

Ha a földek valódi használati értéke a rendelkezésre bocsátott adatok alapján helyszíni becslés nélkül is megállapítható, a helyszíni becslést mellőzni lehet.

A bizottság határozatképességéhez az elnökön kívül legalább két tag jelenléte szükséges. A vélemények egyenlő megoszlása esetén az elnök dönt.

A bizottság megállapodásait községenkint (körjegyzőségenkint) jegyzőkönyvbe s ennek főbb adatait a II. sz. minta szerint készült kimutatásba kell foglalni. A jegyzőkönyvben a birtokrészleteket telekjegyzőkönyvi adatok, terület és művelési ágak szerint egyen-

kint pontosan meg kell jelölni, az egyenértékek megállapításánál döntő adatokat és ténykörülményeket pedig lehetőleg röviden és szabatosan fel kell tüntetni.

Az egyes községekről, illetőleg körjegyzőségekről, melyekben a jegyző (jegyzők, segédjegyző) javadalmazásként ingatlant vagy terményjárandóságot is élvez, egy példányban felvett külön jegyzőkönyvet és két példányban készített külön kimutatást úgy a bizottság elnöke és tagjai, mint az érdekelt jegyzők és segédjegyzők esetleges észrevételeik feljegyzése mellett sajátkezüleg aláírják.

A főszolgabíró a becslőbizottság működésének befejeztével a jegyzőkönyvek és a kimutatások eredeti példányait az alispánhoz felterjeszti. Egyidejűleg azoknak a községeknek, melyekben a pótdó utolsó három évi átlaga a 20%-on alul marad, az őket érintő jegyzőkönyvek és kimutatások másolatait — előzetes tájékoztatás végett — megküldi.

Az I. és II. kimutatások felülvizsgálása s az illetményrendezés törvényhatósági tárgyalása.

12. §. A községek és becslőbizottságok által készített s a főszolgabíró által felterjesztett kimutatásokat az alispán a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősséggel számvevőségi szempontból megvizsgálhatja. A számvevőség a bevezetett adatok helyességét a rendelkezésre álló adatok alapján ellenőrzi s a községek által üresen hagyott rovatokat (I. A) kimutatás 7., 8., 11., 12., 13. és 14. rovatok) megfelelőleg kitölti.

A kimutatásokat az alispán is pontosan átvizsgálja s különösen ügyel arra, hogy az egyes jegyzők és segédjegyzők állásának elnevezése a törvény és ezen Utasítás rendelkezéseinek megfelelően. Megvizsgálja továbbá az alispán a községek által a kimutatás adatainak, főleg pedig az alkalmazottak képezésének, szolgálatuk kezdő időpontjának és folytonosságának, nemkülönbön állásuk elnyerési módjának (4. és 5. rovatok) igazolására beterjesztett okiratokat, melyeknek alapján a kimutatások adatsit a szükséghez képest helyesbíti s a kimutatásokat ezen helyesbített adatokkal terjeszti a törvényhatósági közgyűlés elé.

Az előterjesztett munkálatokra s általában az illetményrendezésre vonatkozó határozatot — mint közérdekűt — a V. Ü. Sz. 155. §-a értelmében ki kell hirdetni. Ennek megtörténte s a felelbbviteli határidő letelte után a közgyűlési határozatot, az esetleges felelbbzéseket, továbbá a közgyűlésen letárgyalt s a szükséghez képest helyesbített kimutatások (I. A), I. B) és II. minta) mindkét példányát a közgyűlés elfogadási záradékával s a törvényhatóság pecsétjével ellátva, a becslőbizottsági jegyzőkönyvekkel és a III. sz. minta szerint két példányban készitendő főkimutatással együtt a belügyminiszterhez késedelem nélkül fel kell terjeszteni.

A községek által a kimutatások adatainak igazolására bemutatott okiratokat a belügyminiszterhez nem kell felterjeszteni. Ezen adatoknak az okiratok alapján történt ellenőrzéséért az alispán felelős.

*Az illetményrendezésre szükséges összeg kiutalványozása.
Főkimutatás.*

13. §. A jegyzők és segédjegyzők fizetéskiegészítési államsegélye, korpótléka és állami személyi pótléka, nemkülönb az egyes községeket a törvény 4. §-a alapján megillető államsegélyek az 1904. évre a III. sz. minta szerint s az azon alapon foglalt utasítások szemelött tartásával készült Főkimutatás alapján fognak a belügyi tárca terhére a vármegye székhelyén levő kir. állampénztárnál (adóhivatalnál) utalványoztatni.

Szükségleti kimutatás.

14. §. A belügyi tárczából a jegyzők és segédjegyzők illetményeire a következő években kiutalványozandó összeget a vármegye törvényhatósági bizottsága évenként az őszi közgyűlésen való tárgyalás alapján hozza javaslatba.

E végből az alispán a számvevősséggel a törzskönyv (20. §.) és a rendelkezésre álló egyéb hivatalos adatok alapján a IV. sz. minta szerint Szükségleti kimutatást állítat össze és ezt két példányban a törvényhatósági bizottság elé terjeszti.

A Szükségleti kimutatásban az előző évi kimutatás adataival szemben mutatkozó eltéréseket és az időközi változásokat indokolni kell.

A törvényhatósági bizottság elfogadási záradékával ellátott Szükségleti kimutatás mindkét példányát felülvizsgálás és az összeg kiutalványozása végett a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

Az alispáni utalványozás szabályai.

15. §. A 13. és 14. §-okban említett összeg terhére a személyre szóló utalványozásokat az alispán következőleg teljesíti:

a) Azoknak a jegyzőknek és segédjegyzőknek, akik 1904. évi január hó 1-én a törvényben megállapított illetményekre igényt adó tényleges alkalmazásban voltak, ezen illetmények január 1-től, azoknak pedig, akik 1904. évi január hó 1. után választottak meg, ugyszintén a jövőben megválasztandó jegyzőknek és segédjegyzőknek szóban lévő illetményei a megválasztást követő hónap elsejétől számítva utalványozandók.

b) A korpótlékra, illetőleg a magasabb korpótlékra való igényt a 8. § értelmében tényleg szolgálatban eltöltött 5, 10, 15 és 20 év leteltére következő hónap elsejétől kell számítani.

Intézkedés a törvény életbelépte előtt lemondottakra stb. nézve.

16. §. Azok a jegyzők és segédjegyzők, akik a törvény életbelépte előtt állásukról lemondtak, nyugdíjaztattak vagy jogérvényesen hivatalvesztésre ítéltettek, az 1904. évnél tényleges szolgálatban eltöltött időszakára sem fizetéskiegészítésre, sem korpótlékra igényt nem tarthatnak. A törvény életbelépte előtt elhalt jegyzők és segédjegyzők örökösei sem tarthatnak igényt fizetéskiegészítés és korpótlék címén valamely összegre.

Központi kezelés.

17. §. Azokban a vármegyékben, ahol a községektől járó jegyzői fizetéseknek központi kezelése céljából fizetési alap létesítettik, a jegyzők és segédjegyzők illetményeinek rendezésére a törvény alapján az állampénztár terhére kiutalványozott összeg ebbe az alapba folyik be s annak egyéb bevételeivel együttesen kezeltek.

A kezelés részletes módozatait a vármegye törvényhatóság i bizottsága szabályrendelettel állapítja meg.

Elszámolás.

18. §. A vármegye közönsége a belügyi tárczából kiutalványozott összeg miként történt felhasználásáról évenként a Számvevőségi Utasítás 55. §-ában előirt zárszámadási kivonatot terjeszt fel a belügyminiszterhez.

19. §. A számvevőség a számadási év végén a főkönyv s a jegyzői és segédjegyzői járandóságok számfejtő könyveinek lezárása alapján megállapítja, hogy a számadási évben a belügyi tárczából kiutalványozott összeg terhére mily összeg fizettetett ki fizetéskiegészítés, korpótlék, állami személyi pótlék és a községeknek adott államsegély czimén. A maradványt — mint térítmenyt — az alispán a belügyi tárcza javára a kir. állampénztárnál (kir. adóhivatalnál) kiutalványozza s erről a belügyminiszternek jelentést tesz.

Törzskönyv.

20. §. A jegyzőknek és a segédjegyzőknek pontos nyilvántartása és a törvény alapján támasztható igények mindenkori megállapíthatása céljából az alispánnak intézkedni kell az iránt, hogy a nagyközségi, illetőleg körjegyzői kimutatásoknak a vármegyei törvényhatóság közgyűlése által tárgyalt és a belügyminiszter által megállapított adatai alapján a számvevőség az V. sz. mintának megfelelő törzskönyvet rendezzen be. A törzskönyv szabályszerű vezetése céljából az alispánnak gondoskodnia kell arról is, hogy a jegyzők és a segédjegyzők állományában, szolgálati viszonyaiban és járandóságaiban, illetőleg a törvény alapján támasztható igényjogosultságukban bekövetkező minden változás a főszolgabíró útján a számvevőséggel való közlés céljából hozzá idejekorán bejelentessék.

Átmeneti intézkedés.

21. §. A törvény alapján kijáró s az alispáni utalványozás hónapjának végéig esedékessé vált illetménytöbbleteket — az 1904. évre kiutalványozott anyakönyvi tiszteletdíjak vagy anyakönyvi államsegélyek levonása után — azonnali kifizetésre egy összegben kell kiutalványozni, az anyakönyvi tiszteletdíjakat és anyakönyvi államsegélyeket pedig a folyó év végével be kell szüntetni.

Budapesten, 1904. évi augusztus hó 3-án.

Tisza, s. k.

III. Kiegészítés.

A házasságkötés körül felmerülhető büntetendő cselekmények.

I. A polgári tisztviselő részéről:

I. A H. J. T. 122. §-ának első bekezdésébe ütköző vétséget követi el és amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, hat hónapig terjedő fogházzal és viselt hivatala elvesztésével büntetendő azon polgári tisztviselő, aki tudja, hogy a házasulók között házassági akadály forog fenn vagy ő a házasságnál való közreműködésre nem jogosult és ennek dacára a házasság megkötésénél közreműködik.

E szakasz szerint büntetettik, aki:

1. tudva, hogy a házasság megkötésénél közreműködni nem jogosult feltéve mindazonáltal, hogy e miatt a házasság nem semmis;

Jegyzet. Nem semmis pedig a jelen esetben akkor a házasság, ha a közhiedelem az eljáró polgári tisztviselőt az illető kerület polgári tisztviselőjének tartotta. És nem semmis, ha a polgári tisztviselő a házasság megkötésénél szomszédos kerületben működött közre és a házasulók nem tudták, hogy nem a saját kerületében jár el. Ha azonban a házasság semmis, a polgári tisztviselő ellen a btkv. 256. §-a alkalmazandó.

2. tudva, hogy a házasfelek, vagy azok egyike ellen elmebetegség, vagy jelekkel megértést is gátló siketnémaság okából indított gondnokság alá helyezési eljárás van folyamatban és részére

a) gyámhatóság ideiglenes gondnokot rendelt; vagy

b) ellene zárlat rendeltetett; vagy

c) a gondnokság alá helyezés még nem jogerős ítélettel ki van mondva;

3. tudva, hogy a házasulók, vagy azok egyike, mint gyengeelméjű, vagy magát jelekkel megértetni tudó siketnéma, gondnokság alatt áll s gondnoki beleegyezéssel, vagy az ezt pótló gyámhatósági beleegyezéssel nem bír;

4. tudva, hogy házasulni akaró 20-ik évét meghaladott kiskoru, kinek házasságkötéséhez a törvényes képviselő bár beleegyezett, de szülői vagy az ezt pótló gyámhatósági beleegyezéssel nem bír;

5. tudva, hogy a házasulók unokatestvérek s igazságügyminiszteri felmentéssel nem bírnak;

6. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadó, a másik az örökbefogadott;

7. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadó, a másik az örökbefogadott volt házastársa;

8. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadott, a másik az örökbefogadónak volt házastársa;

9. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadó, a másik az örökbefogadott vérszerinti leszármazója és igazságügy-miniszteri felmentéssel nem bírnak;

10. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadó, a másik az örökbefogadott vérszerinti leszármazójának volt házastársa és igazságügyminiszteri felmentéssel nem bírnak;

11. tudva, hogy az egyik házasulni akaró az örökbefogadott vérszerinti leszármazója, a másik az örökbefogadónak volt házastársa és igazságügyminiszteri felmentéssel nem bírnak;

12. tudva, hogy az egyik házasulni akaró a gyám, a másik a gyámolt s a gyámsági viszony még fennáll;

13. tudva, hogy az egyik házasulni akaró a gyámnak leszármazója és a másik a gyámolt s a gyámsági viszony még fennáll;

14. tudva, hogy a házasulni akarókat felbentő ítélet házasságtörés miatt az egymással való házasságkötéstől eltiltott s királyi felmentéssel nem bírnak;

15. tudva, hogy a házasulók egyike az, ki a másíknak házas-társán elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés, vagy ezeknek kísérlete miatt mint tettes, vagy részes, bár esetleg még nem jog-erősen elítéltetett és királyi felmentéssel nem bír;

16. tudva, hogy 10 hó még nem telt el az újból házasulni akaró nő előbbi házasságának megszűnésétől, vagy törvénytelené nyilvánításától s a nő időközben nem szült, vagy a házassághoz igazságügyminiszteri felmentéssel nem bír, vagy végre a nő előbbi házassága nem azon alapon van érvénytelené nyilvánítva, mert volt házastársa már a házasság megkötésekor állandóan képtelen volt a házassági tartozás teljesítésére;

17. tudva, hogy a házasulni akaró, kinek egyházi felsőbbjege engedélye nélkül házasságot kötni nem szabad, ilyennel nem bír;

18. tudva, hogy a házasulók szabályszerűen kihirdetve nem lettek s a hirdetés alól felmentéssel nem bírnak.

II. A H. J. T. 192. §-ának második bekezdésébe ütközö vét-séget követi el és amennyiben cselekménye súlyosabban bünte-tendő cselekményt nem képez, ezer koronáig terjedhető pénzbün-tetéssel büntetendő (és ismétlés esetén a viselt hivatal elvesztése is kimondható) azon polgári tisztviselő, ki a 192. § első bekezdésé-ben említett cselekményt gondatlanságból követi el.

III. Az 1889. évi VI. t.-cz. 50. §-ának utolsó bekezdésébe ütközö kihágást követi el s 30 frttól 300 frtig terjedhető pénzbün-tetéssel büntetendő azon polgári tisztviselő, aki a hadkötelest a had-köteles kor előtt, vagy a harmadik korosztályból való kilépése előtt összeadja, anélkül, hogy az illető hadköteles kivételes nősülési en-gedéllyel bírna.

IV. A B. T. K. V. 252. §-ába ütközö büntettet követi el és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő azon polgári tisztviselő, aki tudva, hogy a megkötött szándékolt házasság kettős házas-ság, a házasuló feleket összeadja.

V. A B. T. K. V. 253. §-ába ütközö vétséget követi el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő azon polgári tisztviselő, akít a kettős házasság megkötése körül gondatlanság terhel.

VI. A B. T. K. V. 256. §-ába ütköző büntetett követi el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő azon polgári tisztviselő, aki tudja, hogy oly akadály forog fenn, mely miatt a házasság megtámadható, vagy semmis, a feleket mégis összehadja.

E szakasz szerint büntetendő tehát azon polgári tisztviselő, aki a házasságkötésnél közreműködik:

1. tudva, hogy a házasfelek valamelyike vagy mindketteje fejletlen koru (férfi 18, nő 16 éven aluli) és igazságügyminiszteri felmentéssel nem bir;

2. tudva, hogy a házasfelek valamelyike a H. J. T. 8. §-ában megkívánt beleegyezéssel nem bir.

Jegyzet. —

A H. J. T. 8. §-a értelmében, kiskoru nem köthet házasságot törvényes képviselőjének beleegyezése nélkül.

Husz éven aluli kiskoru házasságához, ha törvényes képviselője nem a jogosult szülő, szükséges még ennek beleegyezése, szülő nemléteben pedig a gyámhatóság jóváhagyása. Nem szükséges a jóváhagyás, ha a törvényes képviselő a kiskorunak nagyatyja.

Ha a törvényes képviselő vagy a szülő a beleegyezést nem adja meg, ezt a gyámhatóság beleegyezése pótolja;

3. tudva, hogy a házasságot valamelyik fél kényszer vagy fenyegetéssel előidézett alapos félelem következtében köti;

4. tudva, hogy valamelyik házastfél tévedésben volt a házasság kötésekör.

Jegyzet. —

A tévedés esetei:

a) ha az egyik házastfél egyáltalán nem akart házasságot kötni és nem tudta, hogy kijelentésével házasságot köt;

b) ha az egyik házastfél mással kötött házasságot, mint akivel akart és nem tudta, hogy a személy más;

c) ha az egyik házastfél már a házasság kötésekör állandóan képtelen volt a házassági tartozás teljesítésére és a másik házastfél ezt nem tudta; sem a körülményekből azt nem következtethette;

d) ha az egyik házastfél halálra vagy legalább öt évi fegyházra vagy börtönre; vagy bárcsak öt évnél rövidebb tartamu börtönre vagy fegyházra, avagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt fogházra ítéltetett és a másik fél ezt nem tudta és utóbbi esetben egyszersmind alaposan feltehető, hogy ezt tudva, a házasságot meg nem kötötte volna;

e) ha a nő a házasság megkötésekor mástól házasságon kívül teherbe volt ejtve és ezt a férj a házasság megkötésekor nem tudta;

f) ha a holtta nyilvánított házastárs az új házasság megkötése után jelentkezik és az új házastársak a házasság megkötésekor nem tudták, hogy a holtta nyilvánított életben van;

5. tudva, hogy valamelyik házastfél megtévesztett a másik házastfélnek lényeges tulajdonságaira nézve és a megtévesztést a másik házastfél tudva, maga idézte elő, vagy tudta a megtévesztést, mely egy harmadiktól ered, feltéve mindazonáltal, hogy alaposan feltehető, hogy a megtévesztett házastfél a házasságot a megtévesztés nélkül nem kötötte volna meg;

6. tudva, hogy a házasság megkötésénél közreműködni nem jogosult, mégis közreműködik, feltéve mindazonáltal, hogy ezen okból a házasság megsemmisíthető. Megsemmisíthető pedig a házasság, ha a házasulók tudták, hogy az eljáró polgári tisztviselő nem az illető kerület polgári tisztviselője; vagy ha tudták, hogy a polgári tisztviselő nem a saját kerületében s felhatalmazás nélkül jár el;

7. tudva, hogy a házasuló felek előtte nem jelentették ki, hogy házasságra lépnek;

8. tudva, hogy a házasuló felek az előirt két tanu vagy azok egyikének jelenléte nélkül tették a házasságkötésnél szükséges nyilatkozatokat;

9. tudva, hogy a házasulók cselekvőképtelenek;

10. tudva, hogy a házasulók vérrokonok egyenes ágon;

11. tudva, hogy a házasulók testvérek;

12. tudva, hogy testvér testvérének vérszerinti leszármazójával köt házasságot igazságügyminiszteri felmentés nélkül;

13. tudva, hogy az egyik házastárs a másik házastársnak egyenes ágbeli vérrokonával köt házasságot;

14. tudva, hogy olyanok kötnek házasságot, kiknek egyike a másikkal egyetértve, saját házastársának vagy a másik házastársának élte ellen tört;

15. tudva, hogy a házasulni akaró holtta nyilvánított házastársa, a vélelmezett elhalálozás napját túlélte.

VII. A B. T. K. V. 257. §-ába ütköző vétséget követi el és hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő azon polgári tisztviselő, akit olyan házasság megkötésénél, mely fenforgó akadály miatt megítámadható vagy semmis, gondatlanság terhel.

II. A lelkész részéről:

I. A H. J. T. 123. §-ának első bekezdésébe ütköző vétséget követi el és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel (ismétlés esetén két hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel) büntetendő azon lelkész, vagy vallási szertartás teljesítésére jogosított más személy, ki az egyházi összeadásnál eljár, mielőtt a felek előtte igazolták volna, hogy a házasságot a polgári tisztviselő előtt megkötötték; kivéve, ha az összeadás a házasulók egyikének közel halállal fenyegető betegségében történt.

II. A H. J. T. 123. §-ának második bekezdésébe ütköző kihágást követi el és háromszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) azon lelkész;

b) vallásszertartás teljesítésére jogosított más személy, ki a házasságnak a polgári tisztviselő előtt történt megkötésének igazolása nélkül, az egyházi összeadásnál eljár, habár utólag kiderül, hogy a házasság, mielőtt ő az egyházi összeadást teljesítette, már a polgári tisztviselő előtt megkötötték, kivéve, ha az összeadás a házasulók egyikének közel halállal fenyegető betegségében történt.

III. A házasuló felek részéről.

I. Az 1889. évi VI. t.-cz. 50. §-ának harmadik bekezdésébe ütköző kihágást követi el és 30 frttól—300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a hadköteles kor előtt, vagy a harmadik korosztályból való kilépése előtt — kivételes nősülési engedély nélkül házasságot köt.

II. Hasonló büntetéssel sujtandó az, aki tudva, hogy a vele házasságra lépni akaró, kivételes nősülési engedéllyel nem bír, vele házasságot köt.

III. A B. T. K. V. 251. §-ának első bekezdésébe ütköző ketős házasság büntetést követi el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki érvényes házassági kötelekben lévén, ismét házasságra lép, ugyszintén azon nem házas is, ki tudva oly egyénnel házasságot köt.

IV. A B. T. K. V. 251. §-ának második bekezdésébe ütköző büntetést követi el és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő az, aki a vele házasságra lépő felet az előbbi kötelek fennállására nézve tévedésbe ejtette.

V. A B. T. K. V. 255. §-ába ütköző családi állás elleni büntetést követi el és két évig terjedhető börtönnel büntetendő azon házasság, aki a házasság megkötésénél a másik fél előtt valamely érvénytelenítési okot elhallgatott, vagy a másik felet oly tévesztés által bírta a házasság megkötésére, mely miatt az megtámadtatott vagy semmisnek nyilvánítottatott.

E szakasz szerint büntetetik azon házasuló, a ki a házasságkötésnél a másik fél előtt elhallgatja:

1. hogy a polgári tisztviselő nem a saját kerületében jár el;
2. hogy a másik félnek vérrokona egyenes ágon;
3. hogy annak testvére;
4. hogy testvérenek vérszerinti leszármazója;
5. hogy testvére annak, kinek ő vérszerinti leszármazója;
6. hogy volt házastársának egyenes ágbeli vérrokona;
7. hogy egyenes ágbeli vérrokona annak, kinek ő házas-társa volt;
8. hogy előbbi házassága meg nem szűnt vagy érvénytelené nyilvánítva nincs;
9. hogy vele egyetértve saját, vagy az ő házastársának élete ellen tört;
10. hogy az cselekvőképtelen;
11. hogy fejletlen kora;
12. hogy házassághoz törvényes képviselőjének, illetve szülőjének és illetve a nagyatyjának vagy a gyámhatóság beleegyezésével nem bír;
13. hogy nem ő, kivel a másik házasságot akar kötni;
14. hogy a házasságkötéskor már állandóan képtelen volt a házassági tartozás teljesítésére;
15. hogy halálra, vagy legalább 5 évi fegyházra vagy börtönre ítéltetett, vagy bár 5 éven aluli fegyházra vagy börtönre

vagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt fogházra volt ítélve, de utóbbi esetben alaposan feltehető, hogy a vele házasodni akaró a házasságot meg nem kötötte volna;

16. hogy a házasság megkötésekor nem azzal, a kivel házasságra lép, hanem mástól teherben van;

17. hogy a vele házasságra lépni akarónak holtta nyilvánított házastársa él.

E szakasz szerint büntetendő továbbá azon házaspár, a ki a másik házaspárt lényeges személyi tulajdonságaira nézve megtervezte.

VI. A H. J. T. 124. §-ába ütköző vétséget követi el és három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, a ki a H. J. T.-ben megszabott akadály vagy érvénytelenítési ok ellenére tudva köt házasságot, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá eső cselekményt nem képez.

A H. J. T.-ben megszabott akadály, vagy érvénytelenítési ok ellenére köt házasságot, tehát ezen szakasz szerint büntetendők:

1. a ki házasságot köt olyannal, kiről tudja, hogy cselekvőképtelen;

2. a ki házasságot köt olyan kiskorúval, a kiről tudja, hogy törvényes képviselőjének vagy az ennek beleegyezését pótló gyámhatósági beleegyezéssel nem bír;

3. azon 12 éven felüli, de 20 éven aluli kiskorú, a ki tudva, hogy törvényes képviselőjének vagy az ezt pótló gyámhatósági beleegyezéssel nem bír, házasságot köt;

4. azok, kik tudva, hogy testvérek, házasságot kötnek;

5. azok, kik tudva, hogy egyenes ágbeli vérrokonok, házasságot kötnek;

6. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy testvéreinek vérszerinti leszármazója;

7. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy testvére annak, kinek ő vérszerinti leszármazója;

8. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy volt házastársának egyenes ágbeli vérrokona;

9. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy egyenes ágbeli vérrokonának volt házastársa;

10. azok, ki tudva azt, miszerint egymással egyetértve egyikük vagy másikuk házastársának élete ellen törtek, házasságra lépnek;

11. a ki olyan elmebetegség vagy jelekkel megértést gátló színetnémaság okából indított gondnokság alá helyezési eljárás alatt állóval köt házasságot; kiről tudja, hogy:

a) részére a gyámhatóság gondnokot rendelt; vagy

b) ellene a zárlat elrendeltetett; vagy

c) a gondnokság alá helyezés még nem jogerős ítélettel ki van mondva;

12. azon elmebetegség vagy jelekkel megértést gátló színetnémaság okából indított gondnokság alá helyezési eljárás alatt álló, a ki házasságot köt, tudva, hogy:

- a) részére a gyámhatóság gondnokot rendelt; vagy
- b) ellene a zárlat elrendeltetett; vagy
- c) a gondnokság alá helyezés még nem jogerős ítélettel ki van mondva.

13. a ki olyannal köt házasságot, a gondnok beleegyezése nélkül, kiről tudja, hogy mint gyengeelméjű vagy magát jelekkel megértetni tudó siketnéma gondnokság alatt áll;

14. a ki tudva azt, hogy mint gyengeelméjű vagy magát jelekkel megértetni tudó siketnéma gondnokság alatt áll, gondnoka beleegyezése nélkül házasságot köt;

15. a ki huszadik évét meghaladott kiskorúval köt házasságot, tudva, hogy az csak törvényes képviselőjének beleegyezésével bir, de szülői beleegyezéssel nem bir;

16. azon huszadik évét meghaladott kiskorú, a ki tudva, hogy szülői beleegyezéssel nem bir, házasságra lép;

17. a kik tudva, hogy unokatestvérek, házasságot kötnek igazságügyminiszteri felhatalmazás nélkül;

18. a ki, míg az örökbefogadás felbontva nincs, olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadója;

19. a ki, míg az örökbefogadás felbontva nincs, olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadottja;

20. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadottjának volt házastársa;

21. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy volt házastársának örökbefogadója;

22. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadójának volt házastársa;

23. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy volt házastársának örökbefogadottja;

24. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadottjának vérszerinti leszármazója;

25. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy annak, kinek ő vérszerinti leszármazója, örökbefogadója;

26. azon örökbefogadó, a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadottja vérszerinti leszármazójának volt házastársa;

27. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy örökbefogadója annak, kinek vérszerinti leszármazójának ő házastársa volt;

28. a ki tudva azt, hogy az örökbefogadottnak vérszerinti leszármazója, igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy az örökbefogadónak volt házastársa;

29. a kijegyzésügyminiszteri felmentés nélkül, tudva azt, hogy az örökbefogadónak volt házastársa, olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy az örökbefogadottnak névszerinti leszármazója;

30. a ki olyannal, kiről tudja, hogy neki gyámja, vagy gyámoltja, vagy gyámoltjának leszármazója, házasságot köt;

31. a ki tudva, hogy a gyám gyámoltjának leszármazója, a gyámmal házasságra lép;

32. a ki tudva azt, hogy őket felbontó ítélet házasságtörés miatt az egymással való házasságkötéstől eltiltott, igazságügyminiszteri felmentés nélkül házasságra lépnek;

33. a kik igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy a házastársán elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés, vagy ezeknek kísérlete miatt mint tettes vagy részes elítéltetett;

34. a ki igazságügyminiszteri felmentés nélkül olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy házastársa annak, a kinek sérelmére elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés, vagy ezeknek kísérlete miatt mint tettes vagy részes elítéltetett;

35. a ki oly nővel köt házasságot, kiről tudja, hogy előbbi házasságának megszűnésétől vagy érvénytelenné nyilvánításától számított 10 hó el nem telt, ezen idő alatt nem szült s igazságügyminiszteri felmentéssel nem bír;

36. azon nő, ki tudva, hogy előbbi házasságának megszűnésétől vagy érvénytelenné nyilvánításától számítva 10 hó el nem telt s időközben nem szült, sem igazságügyminiszteri felmentéssel nem bír, házasságot köt;

37. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy egyházi felsőbbségének engedélye nélkül házasságot nem köthet s ilyennel nem bír;

38. a ki tudva, hogy egyházi felsőbbsege házasságába nem egyezik bele, házasságra lép;

39. a ki tudva, hogy szabályszerű kihirdetés nem történt és a nélkül, jóllehet felmentéssel nem bír, házasságot köt;

40. a ki tudva, hogy a polgári tisztviselő nem saját kerületében jár el, előtte házasságot köt;

41. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy a vele való házasságot fenyegetéssel előidézett félelemből köti;

42. a ki olyannal köt házasságot, a kiről tudja, hogy a házasság megkötésére nézve tévedésbe ejtetett;

43. a ki tudva, hogy fejletlen koru, házasságra lép;

44. a ki olyannal köt házasságot, kiről tudja, hogy fejletlen koru.

★

Rövidítések. H. J. T. = Házasságjogi törvény. (1894: XXX. t.-cz.)
B. T. K. V. = Büntetőtörvénykönyv. (1878: V. t.-cz.)

VÉGSZÓ.

Ezen kézi könyvünket óhajtottuk volna az új anyakönyvi törvényre vonatkozó végrehajtási utasításokkal kiegészíteni. Ámde az új anyakönyvi törvény *életbe léptetését bizonytalan időre elhalasztották*, miért is ezuttal nem közölhetjük a végrehajtási rendeleteket, mert azok még mindig módosítást szenvedhetnek. Mihelyt azonban a végrehajtási utasításokat tartalmazó miniszteri rendeletek hivatalos, végleges szöveggel megjelennek, ezeket megfelelő magyarázatokkal kísérve, külön füzetben azonnal kiadjuk jelen dolgozatunk függeléke gyanánt. Ugyanott közöljük a fentebb hivatkozott *«Mintákat»* is.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ.		Lap
1. Bevezetés		3
2. Szervezeti módosítások		4
3. Szerkezeti módosítások		9

II. KÜLÖNÖS RÉSZ.

A régi törvény és novellája.

Az 1894: XXXIII. t. cz.

I. Rész.

Általános határozatok, Az állami anyakönyvekből.....	11
--	----

II. Rész.

I. fejezet.

A születés bejelentése	25
------------------------------	----

II fejezet.

A házasság kihirdetéséről és a házassági anyakönyvről	29
---	----

III. fejezet.

A halotti anyakönyvről	35
------------------------------	----

IV. fejezet.

Az anyakönyv kiigazításáról	38
-----------------------------------	----

V. fejezet.

Magyar állampolgár külföldön történő születésének, házasságának és halálának anyakönyvezéséről	38
--	----

	VI. fejezet.	Lap
Büntető határozatok		40

III. Rész.

Átmeneti és vegyes intézkedések	41
I. Kiegészítés	43
II. Kiegészítés	
A) 1904. évi XI. t. cz. a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról	43
B) 77,500/1904. sz. Belügyminiszteri rendelet, utasítás a községi és körjegyzők valamint segédjegyzők illetményeinek szabályozá- sáról szóló 1904: XI. t. cz. végrehajtása tárgyában	48

III. KIEGÉSZÍTÉS.

A házasságkötés körül felmerülhető büntetendő cselekmények.

I. A polgári tisztviselők részéről	57
II. A lelkész részéről	60
III. A házasuló felek részéről	61